

ኢትዮጵያ ለዘላለም ትኑር!!!

ሕገ-ኢትዮጵያ (The Ethiopian Constitution)

መግቢያ

Preamble

እኛ የኢትዮጵያ ህዝብ በሀገራችን በኢትዮጵያ ውስጥ እስከ አንድ ሰው መብት ድረስ እንዲከበርና እንዲጠበቅ በኢትዮጵያ ውስጥ ተጠያቂ መንግስት ለመፍጠር፣ በሕግ የመንግስትን አካል ለመቆጣጠር፣ የመንግስት አካል ወንጀል ከፈጸመ ፕሬዝዳንትን ጨምሮ በሕግ ለመቅጣትና ከሥልጣናቸው ለማሰናበት፣ በኢትዮጵያ ውስጥ መከላከያና ደህንነት ነፃና ገለልተኛ አካል ለማድረግ፣ በሕዝብ ምርጫ ባለሙሉ ሥልጣን ነፃ ተቋማት በፌደራልና በክፍላተ ሀገር ደረጃ ለመገንባት፣ እንዲሁም ለሁሉም ኢትዮጵያዊ ዜጋ በእኩልነት ተከብሮና የሕግ ልእልና ከትዉልድ ወደ ትዉልድ የሚተላለፍ የመንፈስና የሞራል ነጻነት አግኝቶ ኢትዮጵያዊ ዜጋ ሁሉ በሕግ ፊት እኩል መብት እንዲጎናፀፍ ፣ እንዲሁም ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊ ፣ እኮኖሚያዊ፣ የጋራ ተጠቃሚነታችን ለማረጋገጥ ለኢትዮጵያ ሕዝብ የጋራ ቃል ኪዳን አሰፈላጊነቱ የኢትዮጵያ ሕዝብ በጋራ የጋራ ስነድ መሆኑን ተቀብሎ አጽድቆታል።

በሕገ-ኢትዮጵያ ከመንግስት የበላይነት የሕግና የሕዝብ የበላይነት ተቀዳሚ ይሆናል። ሕገ ኢትዮጵያ የነጻነታችን ዋስትና የፍትህ የእኩልነት የአንድነታችን የሉዓላዊነታችን ማረጋገጫ የፍትህ ራስ የማዕዘን መሠረት ሆኖ ማህበራዊ ፖለቲካዊ እኮኖሚያዊ ተጠቃሚነት ያረጋግጣል። ይህንን የህግ የበላይነት ስነድ ሕገ-ኢትዮጵያን በኢትዮጵያ ህዝብ ለኢትዮጵያ ህዝብ ጽፈን ለእኛና ለሚመጣው ትውልድ የፍትሕ ስነድ ሆኖ ለዘላለም እንዲያገለግል በመስከረም 1,2009 ተፃፏል።

የኢትዮጵያ የሕግ በላይነት ሥርዓት ሕገ-ኢትዮጵያ ተብሎ ይጠራል።

ሕገ-ኢትዮጵያ በዓለም አቀፍ መንግሥት መመዘኛ መሠረት ለሕዝባችን 9 ዋና ዋና ጥቅሞችን ያስገኛል።

- 1) መንግሥት ከሕዝብ በታች ፤ ሕዝብ ከመንግሥት በላይ እንዲሆን ያደርጋል።
- 2) የመንግሥት ምዝብራንና ሥርዓት አልበኝነት የእኩኖሚ ብክነት የሕዝብና የሀገር ዘረፋ ወንጀሎችን በሕጌ ኢትዮጵያ ይቆጣጠራል። የአገራችንን ሕዝብ የኢኮኖሚ ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ እያንዳንዱ ዜጋ የሥራ ፈጠራና አምራች ዜጋ እንዲሆን በሕግ ማእቀፍ የሕግ ሥርዓት ይመቻቻል።
- 3) መንግሥት የሚሠራውን ሁሉ ለሕዝብ በግልጽ የማሳወቅ የሕግ ግደታ ይጥላል። በሕገ ኢትዮጵያ የኢትዮጵያ ሕዝብ መንግሥት የሚሠራውን ማንኛውም የሥራ ተግባር የማወቅ መብቱን በሕግ የተከበረ ይሆናል።
- 4) መሠረታዊ የሕዝብ ነፃነት እስከ አንድ ሰው መብት ድረስ በሕግና በሕግ ብቻ ይከበራል። እንዲሁም የፖለቲካ እና የእኩኖሚ መብቶች በሕግ አግባብ ተጠቃም ይሆናል።
- 5) ማንኛውም ወንጀል፣ የፖለቲካ ወንጀልን ጨምሮ በአገራችን ውስጥ የሕዝቡ ሠላምና ፀጥታ የሚያውክ ጉዳይ እንዳይኖር የግጭት አፈታት ማለትም በባህላዊና በዘመናዊ በሕግ ሥርዓት ዳኝነት እንዲያገኝ ሲሆን በሕዝብ መካከል ብሄራዊ መግባባት እንዲሰፍን ያደርጋል።
- 6) ከሕግ አግባብ ዉጭ የመንግሥት ተፅዕኖ በሕዝቡ ላይ እንዳይደርስ ሕገ ኢትዮጵያ ይከለክላል።
- 7) ሁሉም ሰው በሕግ ፊት በእኩልነት ትክክለኛ ፍርድ ያለ አድሎአዊ በእኩልነት እንዲያገኝ ያደርጋል።
- 8) የወንጀል ምርመራ አግባብ ባለው ምርምር እንጂ በቶርቶ፣ በግርፋት፣ በስቃይ ቃል መቀበል እና ቃል መስጠት በሕጌ ኢትዮጵያ የተከለከለ ይሆናል። በሌላ አካልን በግርፋት በስቃይ የተገኘ የወንጀል ምርመራ በሕገ ኢትዮጵያ ወድቅ ይሆናል። ማንኛውም ዜጋ ምንም ዓይነት በሰውነት ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ይከለክላል።
- 9) ማንኛውም ሰው ፍርዱን በሰው ሳይሆን በግልጽ በሆነ ፍታዊ ዳኝነት በበቂ መረጃና፣ በምስክርነት መረጋገጥ ይኖርበታል። ስለሆነም ሕጋዊ ፍርድ ሕግን ተላላፎ በተገኘው አካል ላይ ተፈጸም ይሆናል።

ሀ/ አድሎአዊነት የዳኝነት አሠራር ይቀራል፣

ለ/ በዜጎች መካከል መድሎና መገልል መፈጸም ይቀራል፣

ሐ/ በፍርድ ቤት አሠራር ጣልቃ ገብነት ይቀራል፣

መ/ ፍርድን ማዛባት የዳኝነት ሥርዓት ማጉደል ይቀራል።

ሠ/ የሀገር ሉዓላዊነት እና ብሄራዊ የአንድነት እሴት የምሽረሰሩ ድርግቶች ተሳተፎ መገኘት የሚያስጠይቁ ወንጀሎች ስለሆኑ ሕገ ኢትዮጵያ በጥብቅ ይከለክላል።

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

ሕዝብ

- 1) የበላይ ሕግ፣ ሕገ ኢትዮጵያ የሕዝብ ነው።
- 2) የበታች ሕግ፣ ሕገ መንግሥት፣ መንግስት የሚያወጣው የሥራ ሕጎች ናቸው።
- 3) የበላይ ሕግ ፕሬዝዳንትን ጨምሮ አገሪቷን የሚገዛ፣ ሕዝቡን በዕኩልነት የሚመራ የአገሪቷ ገዥ ነው። ወይም የአገሪቷ መሪ ነው።
- 4) የሕዝብን ሕግ፣ ሕገ ኢትዮጵያን ድንበር ተላልፎ የሕዝብ ምክር ቤትና የክፍላተ ሀገር ምክር ቤት ሌላ ሕግ ማውጣት የፌዴራል መንግሥት ወንጀል ነው። የኢትዮጵያ የፌዴራል መንግስት ወንጀል የሕግ የበላይነት ጥሰት ወንጀል ስለሆነ ቅጣቱ መነሻው ከአስር ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት ፅኑ እስራት ነው።።
- 5) የሕዝብ ሕግ፣ ሕገ ኢትዮጵያ መቀነስ ስለማይቻል መጨመርና ማሻሻል የሚችልው በድምፅ ብልጫ የኢትዮጵያ ሕዝብ ብቻ ነው።
- 6) ሕገ መንግሥት መቀነስና መጨመር ስለሚቻል ማውጣትና ማሻሻል የሚችለው የፌዴራልና የክፍላተ ሀገር ምክር ቤት ብቻ ናቸው።
- 7) የሕዝብ ሕግ፣ ሕገ ኢትዮጵያ አስፈጻሚ አካል፣ ወይም ከመንግሥት ነፃና ገለልተኛ አካል፣ ብሔራዊ የሕግ የበላይነት ፍርድ ቤት አንቀፅ 88፣ መከላከያና ደህንነት አንቀፅ 67፣ የፌዴራልና የክፍላተ ሀገር ፍርድ ቤት አንቀፅ 5 ፣ የኢትዮጵያ ሲቪል ሰርቭስ ኮሚሽን አንቀፅ 89፣ የኢትዮጵያ የምርጫ ኮሚሽን አንቀፅ 89፣ የኢትዮጵያ ኦዲት ኮሚሽን አንቀፅ 89፣ የኢትዮጵያ የሕዝብ ደህንነት ኮሚሽን አንቀፅ 89 ላይ የተደነገጉ መሥሪያ ቤቶች ናቸው።

ሕገ-ኢትዮጵያ የፌዴራል መንግስት መዋቅር!

በሕገ-ኢትዮጵያ የፌዴራል መንግስት አስተዳደር ሚዛን ለመጠበቅና ለመቆጣጠር እንዲቻል ዕኩል ስልጣን ያላቸው ሦስት ዋና የመንግስት ቅርንጫፎች አሉት።

ሶስቱ የኢትዮጵያ ፌዴራል መንግስት አካላትማዕከላዊ ፤ የሕዝብ ምክር ቤት የሚያወጣቸው የመንግስት ሕጎች አስፈጻሚ አካል፤

1) ፕሬዚዳንት፤

2) ካቢኔዎች

የሕዝብ ምክር ቤት፦

- 1) ሕግ አውጭና የሕግ መወሰኛ ተብሎ ይጠራል።
- 2) የሴናተሮች ወለልና የሕዝብ ተወካዮች ወለል ያጠቃልላል።
- 3) ሁለቱ ወለሎች፤ ሴናተሮችና የሕዝብ ተወካዮች ወለል አንድ ላይ የሚያደርጉት ጉባኤ የሕዝብ ምክር ቤት ጉባኤ ተብሎ ይጠራል።
- 4) 3 ሴናተሮች ከየ ክፍላተ ሀገር ይመረጣሉ። እንዲሁም፤
- 5) አንድ ሴናተር ከየአንዳንድ አስተዳዳር ይመረጣሉ።
- 6) አንድ የሕዝብ ተወካይ ከየአንዳንድ አስተዳዳር ይመረጣሉ።
- 7) አንድ የሕዝብ ተወካይ ከየአውራጃው ይመረጣል።

ሕግ አስፈጻሚና ሕግ ተርጓሚ፤

- 1) የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት! እና
- 2) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት ናቸው።

አንቀጽ አንድ

የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ

ሕገ ኢትዮጵያ ፌዴራላዊና ዲሞክራሲያዊ የመንግሥት አወቃቀር ይደነግጋል። በዚህ መሰረት የኢትዮጵያ መንግሥት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ በሚል ሥያሜ ይጠራል።

አንቀጽ ሁለት፡

የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን

- 1) ኢትዮጵያ አንዲት ሷላዊት አገር ናት።
- 2) ሷላዊ የኢትዮጵያ ሕዝብ በአገር ውስጥና ከአገራቸው ውጭ በተለያዩ አገሮች ላይ የሚኖሩትን ኢትዮጵያውያን ሁሉ ያጠቃላል።
- 3) የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የፌዴራሉን ክፍላተ ሀገር ወሰን የሚያጠቃልል ሆኖ በዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሰረት የተወሰነው ነው።
- 4) ኢትዮጵያ በሰሜን ምስራቅ አፍሪካ ከ3-14 ዲግሪ ሰሜን እና ከ33-48 ዲግሪ ምሥራቅ የምትገኝ አገር ስትሆን የቆዳ ስፋቱዋም 1,127,127 ካሬ ኪ.ሜ. ነው። በሰሜን ከኤርትራ፣ በምዕራብ ደቡብ ሱዳንና፣ ከሱዳን፣ በደቡብ ከኬኒያ፣ እንዲሁም በምሥራቅ ከጅቡቲ እና ከሶማሊያ ጋር ትዋሰናለች።
- 5) የኢትዮጵያ ሰሜናዊ ድንበሯ በታህሣሥ 2 ቀን 1950 ዓ/ም በኒውዮርክ አምስተኛ የተባበሩት መንግስታት ጠቅላላ ጉባኤ በደነገገው ውሳኔ መሠረት ኢትዮጵያ በባሕር ወደብ በአሰብ ላይ የባሌበትነት ሙሉ ስልጣን ይኖራታል ተብሎ

በUnited Nation አንቀጽ ወይም ሪዞሎሽን Resolution Nu. 390V ላይ ተደንግጋል።

6) በዓለም አቀፍ ሕግ መሠረት የናትድ ኔሽን ያፀደቃቸውን ሕጎችና ውሳኔዎች ለመሻር የሚችለው ወይም ሙሉ ስልጣን ያለው አካል በዚህ ዓለም ላይ ራሱ የናትድ ኔሽን ጠቅላላ ጉባኤ ብቻ ነው። ስለሆነም፣ ኤርትራም ሆነ ኢትዮጵያ የየናይትድ ኔሽንን ውሳኔ ለመሻር ምንም ዓይነት ሥልጣን የላቸውም። ስለዚህ በታህሣሥ 2, 1950 ዓ/ም ላይ የአሰብ ወደብ የኢትዮጵያ ሎአላዊ ወደብ እንደሆነ በየናይትድ ኔሽን ሪዞሎሽን በአንቀጽ 390V ላይ የአሰብን ወደብ የኢትዮጵያ ነው በማለት ያፀደቀውና የደነገገው የየናይትድ ኔሽን ጠቅላላ ጉባኤ ነው። የናይትድ ኔሽን በታህሳስ 2, 1950 ዓ/ም ላይ የአሰብ ወደብ የኢትዮጵያ ነው ብሎ በሪዞሎሽን 390V ያፀደቀበት ዋና አብይ ነጥቦች በሚከተሉት ላይ ተመርኩዞ ነው። ሀ) የአሰብ ወደብ በታሪክ ለብዙ ሺ ዓመታት የኢትዮጵያ የባሕር በር መውጫዋ መሆኑ ስለተረጋገጠ። ለ) በየናይትድ ኔሽን መመሪያ መሠረት ማንኛውም ሀገር ከባሕር ጠረፍ በ60 ኪሎ ሜትር ላይ ከተገኘ የግድ የባሕር መውጫ በር የማግኘት ሙሉ መብት አለው ተብሎ የተደነገገ ዓለም አቅፋዊ ሕግ ስለሆነ። ሐ) በዓለም አቀፍ ሕግ መሠረት፣ ኢትዮጵያ ከባሕር ጠረፍ በ60 ኪሎሜትር ላይ የሚትገኝ ሀገር መሆኑ ስለተረጋገጠ ። መ) የአሰብ የባሕር በር ለኢትዮጵያ ሷአላዊ ወደብ ብቻ ሳይሆን ለዕድገትና ለደህንነቷ ወሳኝ መውጫዋ በር መሆኑ ስለተረጋገጠ።

7) በዚህ ዓይነት የአሰብን ወደብ ሕዋሃት የትግራይን ክፍለ ሀገር ለመገንጠል ባላቸው ስውር ደባ መሰረት በግፍ ኢትዮጵያን የባሕር በር አልባ አገር ሆና እስከ ዛሬ ድረስ እንድትቆይ አድርጋለች። ይሁን እንጂ፣ ሕገ ኢትዮጵያ፣ በኢትዮጵያ ሕዝብ በሪፈራንደም ከፀደቀ ዕለት ጀምሮ፣ ኢትዮጵያ የዳህላክ ዴሞክራሲ ጭምር የአሰብ ወደብ ባለቤት መሆኖን ለዓለም በይፋ ታረጋግጧለች። ስለዚህ

የኢትዮጵያ ሰሜናዊ ድንበር በUnited Nation Resolution Nu. 390V ላይ ብቻ የፀና ይሆናል።

8) የኢትዮጵያ ሰሜናዊ ድንበር በLeague of nations 1948 ዓ/ም ላይ እያንዳንዱ አባል አገሮች ካርታቸውን ለUN እንዲያስመዘግቡ ዩናይትድ ኔሽን ባዘዘው መጠይቅ መሠረት ኢትዮጵያ ሕጋዊ ካርታዋን ባስመዘገበችው መሠረት ብቻ የፀና ይሆናል።

አንቀጽ ሦስት

የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ

የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ ከላይ አረንጓዴ፣ ከመሐል ቢጫ፣ ከታች ቀይ ሆኖ በመሐሉ ምንም አርማ የለውም። ሦስቱም ቀለማት እኩል ሆነው አግድም ይቀመጣሉ።

አረንጓዴ ቀለም፡ የአገራችን ልምላጫ፣ ተራሮቻችንን፣ ሐይቆቻችንን፣ እና ወንዞቻችንን ይወክላል።

ቢጫ ቀለም፡ የአገራችን ተስፋ፣ ዕኩልነት፣ ሰላም፣ የኃይማኖት አገር፣ የክርስትናና የሙስሊም አንድነትና መከባበር ይወክላል።

ቀይ ቀለም፡ የአባቶቻችን ጀግንነት፣ አባቶቻችን ለአገራችን ስለከፈሉት የደም መስዋዕትነት ይወክላል።

አንቀጽ አራት

የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ለመሆን የሚያበቁ መስፈርቶች

1) ለኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት የምርጫ አፈጻጸም ሕግ፣ “አንድ ድምፅ ለአንድ ሰው” በሚለው መርህ መሠረት ብቻ ይከናወናል።

2) የኢትዮጵያ ሕዝብ የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያን በፊደልናም ካፀደቀ ቀን ጀምሮ

የኢትዮጵያ ሕዝብ ፕሬዚዳንትና ምክትል ፕሬዚዳንትን በድምፅ ለመምረጥ ሙሉ መብታቸው የተጠበቀ ነው። በሕገ ኢትዮጵያ፣ በፍርድ ፊት ፕሬዚዳንትን ጨምሮ ሁሉም ኢትዮጵያዊ እኩል ነው።

3) ለኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት በአንቀጽ 39 ላይ ከተጠቀሱት ከ3 ከመንግስት ፓርቲዎች መካከል ተወዳድሮ በችሎታው ያሸነፈ ወይም ያሸነፈች ግለሰብ ብቻ ይሆናል ወይም ትሆናለች። ማንኛውም ለፕሬዚዳንትነት ውድድር መቅረብ የሚፈልግ ሰው ከፌዴራል ፓርቲ (ፌፓ) ወይም ከዴሞክራቲክ ፓርቲ (ዴፓ) ወይም ከሪፓብሊክ ፓርቲ (ሪፓ) መካከል ተወዳድሮ በችሎታው ያሸነፈ ወይም ያሸነፈች ግለሰብ ብቻ ይሆናል ወይም ትሆናለች። ከዚህ ውጭ የሚመጣ ግለሰብ ወይም ፓርቲ ለኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ለመወዳደር እንደማይችሉ መስፈርቱ በጥብቅ ይከለክላል።

4) የኢትዮጵያ ፕሬዝዳንት ለመሆን የጾታ ገደብ የለውም።

5) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ሴትም ሆነ ወንድ የዕድሜ መነሻ ከ35 ዓመት በላይ ሆኖ በአባቱም በእናቱም ኢትዮጵያዊ ሆኖ በኢትዮጵያ ውስጥ ወይም በውጭ አገር ላይ የተወለደ ወይም የተወለደች መሆን አለባት።

6) በሕገ ኢትዮጵያ የኤሌክትሮ ኮሌጅ ድምፅ ቆጠራ ፈጽሞ የተከለከለ ነው።

ሀ/ ኢትዮጵያ ሕዝብ የሀገርቱን ፕሬዚዳንት እና ምክትል ፕሬዚዳንት ያለምንም ኤሌክትሮ ኮሌጅ ቆጠራ በቀጥታ በሕዝባዊ ድምፅ ብልጫ ብቻ ያሸነፈውን ይመርጣል።

7) በሕገ ኢትዮጵያ ፕሬዚዳንቱን ጨምሮ ሁሉም ኢትዮጵያዊ ከሕገ ኢትዮጵያ በታች ነው ወይም ናት።

8) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ውሳኔ የመቃወም መብት የለውም ማንኛውም የፕሬዚዳንትን ተቃውሞ የሕዝብ ምክር ቤት በድምጽ ብልጫ ውድቅ ማድረግ ይችላል።

9) በሕገ ኢትዮጵያ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በሕዝብ ተመርጦ ለሕዝባዊ አገልግሎት ተሰማርቶ፣ ለፌዴራልም ሆነ፣ ለክፍላተ ሀገር፣ ፕሬዝዳንት ሆነ ምክትል ፕሬዝዳንት፣ ለሴነተር ሆነ፣ ለሕዝብ ተወካይ፣ በሰብሰባም ሆነ፣ በመከላከያ መሥሪያ ቤቶች ውስጥ በአገልግሎታቸው ዘመን ወንጀል ፈጽመው ከሆነ፣ ወንጀሉ በፍርድ ቤት የተረጋገጠበት ማንኛውም አገልጋይ፣ ተመልሶ ለሕዝብ

አገልግሎት፣ ከላይ ለተዘረዘሩት ለማንኛውም አገልግሎቶች ለመሳተፍ እንደገና ለመፎካከር መመዘገብ በፍጹም አችልም።

10) ፕሬዚዳንቱ በሰልጣን ከባለገ መጀመሪያ ወደ ፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይቀርባል፤ ወይም ትቀርባለች፤ ቀጥሎ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በድምፅ ብልጫ ይሰናበታል/ትሰናበታለች።

የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ሥልጣንና ተግባር

- 1) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት የአገሪቱ የፌደራል መንግስት መሪ ነው። የሕዝብ ምክር ቤት የሚያወጣቸው ሕጎች አስፈጻሚ አካል ነው።
- 2) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ከሕገ-ኢትዮጵያ በታች ነው።
- 3) ለሕገ ኢትዮጵያ በመታዘዝ በታማኝነት ያገለግላል ።
- 4) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ለ4ዓመት አገልግሎት ብቻ ይመረጣል። ይሁንና ለሁለተኛ ጊዜ መወዳዳር ይችላል።
- 5) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ከሁለት ጊዜ በላይ እንዲወዳደር ሕገ-ኢትዮጵያ አይፈቅድም።
- 6) ፕሬዚዳንት ምንም ዓይነት ጦርነት ማወጅ አይችልም። ነገር ግን ጦርነት ማወጅ የሚችለው የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ብቻ ነው።

ምክትል ፕሬዚዳንት

- 1) ምክትል ፕሬዚዳንት ዕጩ የሚመርጠው ፕሬዚዳንቱ ነው። ነገር ግን የሚያጽድቀው የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው።
- 2) የሀገርቱ ፕሬዚዳንቱ በድንገት ከሞተ ወይም ከሞተች ወዲያውኑ ምክትል ፕሬዚዳንት የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ይሆናል ወይም ትሆናለች።
- 3) ም/ፕሬዚዳንቱ በሰልጣን ከባለገ መጀመሪያ ወደ ፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይቀርባል፤ ወይም ትቀርባለች፤ ቀጥሎ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በድምፅ ብልጫ ይሰናበታል/ትሰናበታለች።
- 4) ፕሬዚዳንቱና ም/ፕሬዚዳንቱ በድንገት ቢሞቱ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አፌ-ጉባኤ በጊዜያዊነት ሀገሪቷን ይመራል።

የክፍለ ሀገር ዋና አስተዳደር

- 1) የክፍለ ሀገር ዋና አስተዳደር ከሕገ-ኢትዮጵያ በታች ነው፤ እና የመጀመሪያ ድግሪ ያለው ወይም ያላት መሆን አለበት።
- 2) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር ከፍተኛ የሥራ ኃላፊነት ያለበት ተመራጭ ነው ወይም ነች።
- 3) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር የጾታ ልዩነት አይገድበውም።
- 4) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር የዕድሜ መነሻ 35 ዓመት እና ከዛ በላይ መሆን አለበት።
- 5) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር መሆን የሚችለው የክፍለ ሀገሩ ተወላጅ ወይም ከሁለት ዓመት በላይ የክፍለ ሀገሩ ነዋሪ የሆነ፣ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ቋንቋ የሚያውቅ ፣ መሆን አለበት/ባት።
- 6) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር የሥራ ድርሻ/ አብዛኛውን የክፍለ ሀገሩ ሕግ ይወስናል።
- 7) ከሕገ-ኢትዮጵያ በታች ክፍለ ሀገሩ ለሚያወጣው ሕግ በመታዘዝ በታማኝነት ክፍለ ሀገሩን ለ4 አመት ያገለግላል።
- 8) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር ለ4 አመት አገልግሎት ብቻ ይመረጣል። ነገር ግን ለሁለተኛ ጊዜ መወዳደር ይችላል።
- 9) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር ለ3ኛ ጊዜ እንዲወዳደር ሕገ ኢትዮጵያ አይፈቅድም።
- 10) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር የክፍለ ሀገሩ ምክር ቤት ያሳለፈውን ውሳኔ የመቃወም መብት የለውም ። ማንኛውም የፕሬዚዳንትን ተቃውሞ የክፍለ ሀገሩ ምክር ቤት በድምፅ ብልጫ ተቃወሞውን ውድቅ ሊያደርገው ይችላል።
- 11) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር በድንገት ከሞተ ወይም ከሞተች ወዲያውኑ ምክትል አስተዳደር የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር ይሆናል ወይም ትሆናለች።
- 12) የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር በስልጣን ከባለገ መጀመሪያ ወደ ክፍለ ሀገሩ ፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይቀርባል ወይም ትቀርባለች ቀጥሎ የክፍለ ሀገሩ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በድምፅ ብልጫ ያሰናብቱታል።

የክፍለ ሀገሩ ምክትል አስተዳደር

እጩውን የሚመርጠው የክፍለ ሀገሩ ዋና አስተዳደር ነው። ነገር ግን የሚያጸድቀው የክፍለ ሀገሩ የሕዝብ ምክር ቤት ይሆናል።

አንቀጽ አምስት

ፌዴራል ዴሞክራቲክ ሪፑብሊክ ኢትዮጵያ የሕግ አሰፈጻሚና የሕግ ተርጓሚ መንግስት አካል፤

1. የፍትህ ሥርዓት ዉስጥ የሕግ ሙያ ብቃትና ችሎታ ባሌበት በሕዝብ ዘንድ ታማኝነት ያላቸው በሕዝብ የተመረጡ ሳባት (7) ዳኞች ይኖሩታል። እነዚህ ሰባቱ ዳኞች ከማንኛውም ፓርቲ ነፃ የሆኑ መሆን አለባቸው።
2. በተለይም በአንቀጽ 39 የተደነገጉ ፓርቲዎች፡
 - ሀ) ፌዴራል ፓርቲ (ፌፓ)
 - ለ) ዴሞክራቲክ ፓርቲ (ዴፓ)
 - ሐ) ሪፓብሊክ ፓርቲ (ሪፓ) ነፃ የሆኑ መሆን አለባቸው።
3. የኢትዮጵያ ፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዋና ጽሕፈት ቤት በኢትዮጵያ ዋና ከተማ በአዲስ አበባ ውስጥ ይሆናል።
4. የኢትዮጵያ ፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ከ14ቱ ክፍላት ሀገሮች የሚመጡትን የይግባኝ ውሳኔዎች ላይ የመጨረሻ ፍርድ ይወስናል።
5. የኢትዮጵያ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች የአገልግሎት ዘመናቸው 6 አመት ብቻ ይሆናል፤ ነገር ግን በየ 6 ዓመት በአገራዊ ምርጫ ላይ እንደገና መወዳደር ይችላሉ። የኢትዮጵያ ፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች በየ6 ዓመት እንደገና ለመመረጥ የጊዜ ገደብ የለባቸውም ።
6. የኢትዮጵያ ከፍለ ሀገር ፍርድ ቤት ዳኞች የአገልግሎት ዘመናቸው 4 አመት ብቻ ይሆናል፤ ነገር ግን በየ4 ዓመት በከፍለ ሀገር ምርጫ ላይ እንደገና መወዳደር ይችላሉ። የከፍለ ሀገር ዳኞች በየ4 አመት እንደገና ለመመረጥ የጊዜ ገደብ የለባቸውም።
7. የከፍለ ሀገር የኢትዮጵያ ፌዴራል ሕጎች በሕገ-ኢትዮጵያ ሥር ሆነው እንደ ከፍለ ሀገሩ ሕጎች ይለያያሉ።
8. የኢትዮጵያ የከፍለ ሀገር ፌዴራል ዳኞች የሥራ ድርሻ አብዛኛውን የከፍለ ሀገሩ ሕግ ይወስናል።

አንቀጽ ስድስት

የኢትዮጵያ ብሔራዊ መዝሙር

የኢትዮጵያ ብሔራዊ መዝሙር የሀገ-ኢትዮጵያን ዓላማዎችና የኢትዮጵያ ሕዝብ በዴሞክራሲ ሥርዓት አብረው ለመኖር ያላቸውን እምነት፣እንዲሁም የወደፊት የጋራ ዕድላቸውን የሚያንጸባርቅ ሆኖ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 49

ስለ ቋንቋ

- 1) ማናቸውም የኢትዮጵያ ቋንቋዎች በአኩልነት የመንግሥት እውቅና ይኖራቸዋል።
- 2) አማርኛ የፌዴራሉ መንግሥት የኢትዮጵያ ሕዝብ ብሔራዊ የሥራ ቋንቋ ይሆናል።

አንቀጽ 50

ስለ ዜግነት

- 1) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የሆነ ግለሰብ ከወላጆቹ/ከወላጆቹ አንደኛቸው ኢትዮጵያዊ/ኢትዮጵያዊት የሆነ/የሆነች የኢትዮጵያ ዜጋ የመሆን መብቱ ይጠበቅበታል።
- 2) ማንኛውም ግለሰብ ኢትዮጵያዊ/ኢትዮጵያዊት የሆነ/የሆነች የሁለት አገር ዜጋ የመሆን ሙሉ መብት አለው/አላት።
- 3) የውጭ ሀገር ዜጎች የኢትዮጵያ ዜግነት ከጠየቁ ሊያገኙ ይችላሉ።ዜግነትን በሚመለከት ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።
- 4) ማንኛውም ሰው ነጭም ሆነ ጥቁር በኢትዮጵያ ሀገር ላይ የተወለደ ሁሉ ያለ አንዳች ጥያቄ ኢትዮጵያዊ ነው/ነች ፤ወይም የኢትዮጵያ ሙሉ ዜጋ ነው/ነች።

ምዕራፍ ሁለት

አንቀጽ 51

የሕገ-ኢትዮጵያ መሰረታዊ መርሆዎችና የሕዝብ ሉዓላዊነት

- 1) ሕገ-ኢትዮጵያ ሁሉንም የነፃነት መብት፣ የኢትዮጵያ ሕዝብ ሥልጣን በላይነት፣ የኢትዮጵያ ልዑላዊነት የመጠብቅ ኃላፊነት፣ ከአገራችን ላይ የዜር በሽታ አስወግዶ የሕዝባችን አንድነት ለመጠበቅ የበላይ ሥልጣን ያለው፣ ከመንግስት በላይ ለኢትዮጵያ ሕዝብ ሙሉ የሟላዊነት ስልጣን የሰጠና፣ ያረጋገጠ፣ የኢትዮጵያ የላዕላይ ሪዕሴ ሕግ ነው።

- 2) ሕገ ኢትዮጵያ የኢትዮጵያ ሕዝብ ከመንግሥት በላይ ያለው ነጻነትና የሴትና የወንድ እኩልነት ማረጋገጫ ነው።
- 3) የኢትዮጵያ ሕዝብ የሕግ የበላይነት መብቱን የምጣብቀው በተመረጡ ተወካዮቹ አማካይነት፣ ወይም ሕዝቡ በቀጥታ በመሳተፍ ነፃነቱን ይጠብቃል።

አንቀጽ አስር

የሕገ-ኢትዮጵያ በላይነት

- 1) ሕገ-ኢትዮጵያ የሀገርቱ የበላይ ወይም የላዕላይ ሪዕሴ ሕግ ነው።
- 2) የኢትዮጵያ ሕዝብ በብሔራዊ ሪፈረንደም የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያን ካፀደቀ ቀን ጀምሮ የሕገ መንግሥትና፣ የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያ ሥልጣን የተለያየ ይሆናል።
- 3) የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያ የበላይ ሕግ ስለሆነ፣ የሚያፀድቀውም የሚያሻሽለውም ባለቤቱ የኢትዮጵያ ሕዝብ ብቻ ይሆናል።
- 4) ሕገ መንግሥት የበታች ሕግ ስለሆነ፣ የሚያፀድቀውም የሚያሻሽለውም ባለቤቱ የኢትዮጵያ መንግሥት የሕዝብ ምክር ቤት ብቻ ይሆናል።
- 5) ማንኛውም ሕግ ልማዳዊ አሰራር እንዲሁም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን ውሳኔ ከዚህ ሕግ ጋር የሚቃረን ከሆነ ተፈጻሚነት አይኖረውም።
- 6) ማንኛውም ዜጋ የመንግሥት አካላት፣ የፖለቲካ ድርጅቶች፣ ሌሎች ማኅበራት፣ እንዲሁም ባለሥልጣናቸው፣ ሕግን የማስከበርና ለሕግ ተገዢ የመሆን ግዴታ አለባቸው።
- 7) በዚህ ሕግ ከተደነገገው ውጭ በማናቸውም አኳኑን የመንግሥት ሥልጣን መያዝ የተከለከለ ነው።
- 8) ኢትዮጵያ ያጸደቀቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች የሀገሪቱ ሕግ አካል ናቸው።

አንቀጽ አስራ አንድ

የሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

- 1) ሰብዓዊ መብቶችና ነጻነቶች ከሰው ልጅ ተፈጥሮ የሚመነጩ፣ የማይጣሱና የማይገፈፉ ናቸው።
- 2) የማንኛውም ዜጋ የግልና የቡድን ሰብዓዊና የዲሞክራሲ መብቱ የተከበረ ነው።

3) በሕገ ኢትዮጵያ ጠጥቶ ማሸከርከር ፈጽሞ የተከለከለ መብት ነው።

አንቀጽ አሰራ ሁለት

የመንግሥትና የሃይማኖት መለያየት

1) መንግሥትና ሃይማኖት የተለያዩ ናቸው።

መንግሥታዊ ሃይማኖት አይኖርም። መንግሥት በሐይማኖት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም። ሐይማኖትም በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም።

አንቀጽ አሰራ ሦስት

የመንግሥት አሠራርና ተጠያቂነት

1) የመንግሥት አሠራር ለሕዝብ ግልጽ በሆነ መንገድ መከናወን አለበት።

2) ማንኛውም ኃላፊና የሕዝብ ተመራጭ ኃላፊነቱን ሲያጓድል ተጠያቂ ይሆናል። ሕዝብ በመረጠው ተወካይ ላይ እምነት ባጣ ጊዜ ከቦታው ለማንሳት ይችላል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ምዕራፍ ሦስት

አንቀጽ አሰራ አራት

የአካል ደህንነትና ነጻነት መብት

1) የአካል ደህንነትና ነጻነት ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ መብት በመሆኑ የማይደፈርና የማይገሰስ በሕይወት የመኖር፣ የአካል ደህንነትና የነጻነት መብት አለው። ይህ ደግሞ በዓለምአቀፍ ሰብዓዊ መብት አዋጅ ላይ የተደነገገ ነው።

አንቀጽ አሰራ አምስት

የሕይወት መብት

ማንኛውም ሰው በሕይወት የመኖር መብት አለው። ማንኛውም ሰው በሕግ በተደነገገ ከባድ የወንጀል ቅጣት ካልሆነ በስተቀር ሕይወቱን አያጣም።

አንቀጽ አሰራ ስድስት

የአካል ደህንነት መብት

ማንኛውም ሰው በአካሉ ላይ ጉዳት እንዳይደርስበት የመጠበቅ መብት አለው።

አንቀጽ አሰራ ሰባት

የነጻነት መብት

1. በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ማንኛውም ሰው ወንድም ሆነ ሴት ነጻነቱን/ቷን አያጣም/አታጣም።
2. ማንኛውም ሰው በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ሊያዝ፣ ከስ ሳይቀርብበት ወይም ሳይፈረድበት ሊታሰር አይችልም።

አንቀጽ አሰራ ስምንት

ኢሰብዓዊ አያያዝ ስለመከላከል

1. ማንኛውም ሰው ጭካኔ ከተሞላበት፣ ኢሰብዓዊ ከሆነ ወይም ከብሩን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠበቅ መብት አለው።
2. ማንኛውም ሰው በባርነት ወይም በግዴታ አገልጋይነት ሊያዝ አይችልም። ለማንኛውም ዓላማ በሰው የመነገድ ተግባር የተከለከለ ነው።
3. ማንኛውም ሰው በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታ ለማሟላት ማንኛውንም ሥራ እንዲሠራ ማድረግ የተከለከለ ነው።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 «በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት» የሚለው ሐረግ የሚከተሉትን ሁኔታዎች አያካትትም፤

ሀ/ ማንኛውም እስረኛ በእስራት ላይ ባለበት ጊዜ በሕግ መሠረት አንዲሠራ የተወሰነውን ወይም በገደብ ከእስር በተለቀቀበት ጊዜ፣ የሚሠራውን ማንኛውም ሥራ፣ ያከናወናል።

ለ/ ማንኛውም ወታደራዊ አገልግሎት ለመስጠት ሕሊናው የማይፈቅድለት ሰው በምትክ የሚሰጠውን አገልግሎት፤

ሐ/ የማኅበረሰቡን ሕይወት ወይም ደህንነት የሚያሰጋ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ወይም አደጋ በሚያጋጥምበት ጊዜ የሚሰጥ ማንኛውም አገልግሎት፤

መ/ በሚመለከተው ሕዝብ ፈቃድ በአካባቢው የሚፈጸመውን ማንኛውንም ኢኮኖሚያዊና ማሕበራዊ የልማት ሥራ።

አንቀጽ አስራ ዘጠኝ

በሕግ የተያዙ ሰዎች መብት

- 1) ወንጀል ፈጽመዋል በመባል የተያዙ ሰዎች የቀረበባቸውን ክስና ምክንያቶቹ በዝርዝር ወዲያውኑ በሚገባቸው ቋንቋ እንዲነገራቸው መብት አላቸው።
- 2) የተያዙ ሰዎች ላለመናገር መብት አላቸው፤ የሚሰጡት ማንኛውም ቃል ፍርድ ቤት በማስረጃነት ሊቀርብባቸው እንደሚችል መረዳት በሚችሉት ቋንቋ እንደተያዙ ወዲያውኑ ማስገንዘቢያ እንዲሰጣቸው መብት አላቸው።
- 3) የተያዙ ሰዎች በአርባ ስምንት ሰዓታት ውስጥ ፍርድ ቤት የመቅረብ መብት አላቸው። ይህም ጊዜ ሰዎቹ ከተያዙበት ቦታ ወደ ፍርድ ቤት ለመምጣት አግባብ ባለው ግምት የሚጠይቀውን ጊዜ አይጨምርም። ወዲያውኑ ፍርድ ቤት እንደቀረቡ በተጠረጠሩበት ወንጀል ለመታሰር የሚያበቃ ምክንያት ያለ መሆኑ ተለይቶ አንዲገለጽላቸው መብት አላቸው።
- 4) የያዛቸው የፖሊስ መኮንን ወይም የሕግ አስከባሪ በጊዜው ገደብ ፍርድ ቤት በማቅረብ የተያዙበትን ምክንያት ካላሰረዱ፤ ፍርድ ቤቱ የአካላዊ ጉዳት እንዳይደረሰባቸው በሕግ የመከላከል መብት ያጎናጽፋል።
- 5) በቤተሰብ የመጠይቅ ሕክምና ጠባቂዎቻቸው የሐይማኖት መሪዎቻቸው የማግኘት ነጻነታቸውን እንዲያስከብርላቸው የመጠየቅ መብት ፍርድ ቤቱ ያስከብራል። እነዚህ መብቶች ሊጣስ የማይችል መብት መሆኑን ያካቲታል።
- 6) ፍትሕ እንዳይጓደል ሁኔታው የሚጠይቅ ምክንያት ሲያጋጥም ፍርድ ቤቱ የተያዘው ሰው በጥበቃ ሥር እንዲቆይ ለማዘዝ ወይም ምርመራ ለማካሄድ ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሲጠየቅ አስፈላጊ በሆነ መጠን ብቻ ሊፈቅድ ይችላል። የሚያስፈልገውን ተጨማሪ ጊዜ ፍርድ ቤቱ የመወሰን ኃላፊ

በመሆኑ የሕግ አስከባሪ ባለሥልጣኖች ምርመራውን አጣርተው የተያዘው ሰው ወደ ፍርድት ቤት የማቅረብ ግደታ ያካቲታል።

- 7) ሕግ በማስከበር ረገድ የዜጎች እንግልት ማስቀረት የተቀላጠፈ ሕጋዊ አሠራር እና ደንብ ማስፈጸም ፍርድ ቤት የጊዜና የገንዘብ ብክነት መቆጣጠር ለዜጎች ፍትህ በማጎጸፍ እና በሕግ የተያዙ ዜጎች መብት የሚያስከብር መሆን አለበት።
- 8) የተያዙ ሰዎች በራሳቸው ላይ በማስረጃነት ሊቀርብ የሚችል የእምነት ቃል እንዲሰጡ ወይም ማናቸውንም ማስረጃ እንዲያምኑ አይገደዱም። እንዲሁም በማስገደድ የተገኘ ማስረጃ ተቀባይነት አይኖረውም።
- 9) የተያዙ ሰዎች በዋስ የመፈታት መብት አላቸው። ሆኖም በሕግ በተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች ፍርድ ቤት ዋስትና ላለመቀበል ወይም በገደብ መፍታትን ጨምሮ በቂ የሆነ የዋስትና ማረጋገጫ እንዲቀርብ ለማዘዝ ይችላል።

አንቀጽ 49

የተከሰሱ ሰዎች መብት

- 1) የተከሰሱ ሰዎች ክስ ከቀረበባቸው በኋላ ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ ውስጥ በመደበኛ ፍርድ ቤት ለሕዝብ ግልጽ በሆነ ችሎት የመሰማት መብት አላቸው። ሆኖም የተከራካሪዎቹን የግል ሕይወት፣ የሕዝብን የሞራል ሁኔታና የሀገሪቱን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል ብቻ ክርክሩ በዝግ ችሎት ሊሰማ ይችላል።
- 2) ክሱ በቂ በሆነ ዝርዝር እንዲነገራቸው እና ክሱን በጽሁፍ የማግኘት መብት አላቸው።
- 3) በፍርድ ሂደት ባሉበት ጊዜ በተከሰሱበት ወንጀል እንደ ጥፋተኛ ያለመቆጠር፣ በምስክርነት እንዲቀርቡም ያለመገደድ መብት አላቸው።
- 4) የቀረበባቸውን ማናቸውንም ማስረጃ የመመልከት፣ የቀረቡባቸውን ምስክሮች የመጠየቅ፣ ለመከላከል የሚያስችላቸውን ማስረጃ የማቅረብ ወይም የማስቀረብ እንዲሁም ምስክሮቻቸው ቀርበው እንዲሰሙላቸው የመጠየቅ መብት አላቸው።
- 5) በመረጡት የሕግ ጠበቃ የመወከል ወይም ጠበቃ ለማቆም አቅም በማጣታቸው ፍትሕ ሊጓደል የሚችልበት ሁኔታ ሲያጋጥም ከመንግሥት ጠበቃ የማግኘት መብት አላቸው።
- 6) ክርክሩ በሚታይበት ፍርድ ቤት በተሰጠባቸው ትእዛዝ ወይም ፍርድ ላይ ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት ይግባኝ የማቅረብ መብት አላቸው።

7) የፍርድ ሂደት በማይገባቸው ቋንቋ በሚካሄድበት ሁኔታ በመንግሥት ወጪ ክርክሩ እንዲተረጎሙላቸው የመጠየቅ መብት አላቸው።

አንቀጽ 49 አንድ

በሕግ በጥበቃ ሥር ያሉና በፍርድ የታሰሩ ሰዎች መብት

- 1) በሕግ በጥበቃ ሥር ያሉና በፍርድ የታሰሩ ሰዎች ሰብዓዊ ክብራቸውን በሚጠብቁ ሁኔታዎች የመያዝ መብት አላቸው።
- 2) የሕግ የበላይነት ለማረጋገጥ እና ፍትህ ለማስከበር፣ ከትዳር ጓደኞቻቸው ከቅርብ ዘመዶቻቸው፣ ከጓደኞቻቸው፣ ከሐይማኖት መሪዎቻቸው፣ ከሐኪሞቻቸው፣ እና ከሕግ አማካሪዎቻቸው ጋር ለመገናኘትና እንዲገቡበኛቸውም እድል የማግኘት መብት አላቸው።

አንቀጽ 49 ሁለት

የወንጀል ሕግ ወደኋላ ተመልሶ የማይሰራ ስለመሆኑ

- 1) ማንኛውም ሰው የወንጀል ክስ ሲቀርብበት የተከሰሰበት ድርጊት በተፈጸመበት ጊዜ ድርጊቱን መፈጸሙ ወይም አለመፈጸሙ ወንጀል መሆኑ በሕግ የተደነገገ ካልሆነ በስተቀር ሊቀጣ አይችልም። እንዲሁም ወንጀሉን በፈጸመበት ጊዜ ለወንጀሉ ተፈጻሚ ከነበረው የቅጣት ጣሪያ በላይ የከበደ ቅጣት በማንኛውም ሰው ላይ አይወሰንም።
- 2) የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ቢኖርም፣ ድርጊቱ ከተፈጸመ በኋላ የወጣ ሕግ ለተከሰሱ ወይም ለተቀጣው ሰው ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ ከድርጊቱ በኋላ የወጣው ሕግ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 49 ሦስት

በአንድ ወንጀል ድጋሚ ቅጣት ስለመከልከሉ

ማንኛውም ሰው በወንጀል ሕግና ሥነ ሥርዓት መሠረት ተከሶ የመጨረሻ በሆነ ውሳኔ ጥፋተኛነቱ በተረጋገጠበት ወይም በነጻ በተለቀቀበት ወንጀል እንደገና አይከሰስም ወይም አይቀጣም።

አንቀጽ 49 አራት

ስለ ቅጣትና ስለመከልከሉ

- 1) ማንኛውም ሰው በወንጀል ሕግና ሥነ ሥርዓት መሠረት ጠጥቶ ማሸከርከር በፌዴራል ሕግ የሚያስቀጣ ወንጀል ነው።
- 2) በሕገ-ኢትዮጵያ ማንኛውም ወጣት እድሜው ከ21 ዓመት በታች የሆነ ሁሉ መጠጣትና ማጨስ በፌዴራል ሕግ ወንጀል የሚያስቀጣ ነው።
- 3) በሕገ-ኢትዮጵያ ልጆች በፈጸሙት ወንጀል ወላጆች ፣ወላጆችም በፈጸሙት ወንጀል ልጆች፣በአጠቃላይ የቤተሰብ አባላት የወንጀሉ ተባባሪዎች እስካልሆኑ ድረስ አይጠየቁም።
- 4) ማንኛውም የቁጥር ዓይነት በአገራችን ውስጥ ፈጽሞ የተከለከለ የኢትዮጵያ የፈደራል መንግሥት ወንጀል ነው።

አንቀጽ ሃያ አምስት

የክብርና የመልካም ስም መብት

- 1) ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ ክብሩና መልካም ስም የመከበር እና የማስከበር መብት አለው። ማንኛውም ሰው የራሱን ስብእና ከሌሎች ዜጎች መብቶች ጋር በተጣጣመ ሁኔታ የማሳደግ መብት የለውም። ስሆነም ማንኛውም ሰው በማንኛውም ሥፍራ በሰብዓዊነቱ እዉቅና የማግኘት መብቱ የተደነገገ ሲሆን እነዚያም ዓለማዊቶች ድንጋጌዎች ውስጥ የተካተቱ የሰው ልጅ መብቶችን ጭምር በህገ ኢትዮጵያ ተግባራዊነታቸው በሕግ አግባቢ የተረጋገጡ ናቸው።

አንቀጽ ሃያ ስድስት

የእኩልነት መብት

- 1) ሁሉም ሰዎች በሕግ ፊት እኩል ናቸው፤ በመካከላቸውም ማንኛውም ዓይነት ልዩነት ሳይደረግ በሕግ ፊት እኩል ጥበቃ ይደረግላቸዋል። በዚህ ረገድ በዘር፣በቀለም፣ በጾታ፣ በቋንቋ፣ በሃይማኖት፣ በፖለቲካ፣ በማኅበራዊ አመጣጥ፣ በሀብት፣በትውልድ ወይም በሌላ አቋም ምክንያት ልዩነት ሳይደረግ ሰዎች ሁሉ እኩልና ተጨባጭ የሕግ ዋስትና የማግኘት መብት አላቸው።

አንቀጽ ሃያ ሰባት

የግል ሕይወት የመከበርና የመጠበቅ መብት

- 1) ማንኛውም ሰው የግል ሕይወቱ ግላዊነቱ የመከበር መብት አለው። ይህ መብት መኖሪያ ቤቱ ሰውነቱና ንብረቱ ከመመርመር እንዲሁም በግል ይዘታው ያለ ንብረት ከመያዝ የመጠበቅ

መብትን ያካትታል። ነገር ግን ቤቱ የወንጀለኞች ሥራ የሚከናወንበት ሆኖ ከተጠረጠረ፣ ቤቱና ንብረቱ በወንጀል ተግባር በዘረፋና ሙስና በተገኘ ገንዘብ የተሰራ፣ ወይም የባንክ ዕዳ ያልተከፈለበት ከሆነ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ሊፈተሽ ወይም ሊታገድ ይችላል ።

- 2) ማንኛውም ሰው በግል የሚጽፋቸውንና የሚጻጻፋቸው በፖስታ የሚልካቸው ደብዳቤዎች እንዲሁም በቴሌፎን በቴሌኮሙኒኬሽንና በኤሌክትሮኒክስ መሣሪያዎች የሚያደርጋቸው ግንኙነቶች አይደፈሩም።
- 3) የመንግሥት ባለሥልጣኖች እነዚህን መብቶች የማክበርና የማስከበር ግዴታ አለባቸው። አስገዳጅ ሁኔታዎች ሲፈጠሩና ብሔራዊ ደህንነትን የሕዝብን ሰላም፣ ወንጀልን በመከላከል ጤናንና የሕዝብን የሞራል ሁኔታ በመጠበቅ ወይም የሌሎችን መብትና ነጻነት በማስከበር ዓላማዎች ላይ በተመሰረቱ ዝርዝር ሕጎች መሰረት ካልሆነ በስተቀር የእነዚህ መብቶች አጠቃቀም ሊገደብ አይችልም።

አንቀጽ 49 ስምንት

የሐይማኖት፣ የእምነትና የአመለካከት ነጻነት

- 1) ማንኛውም ሰው የማሰብ የሕሊና እና የሐይማኖት ነጻነት አለው። ይህ መብት ማንኛውም ሰው የመረጠውን ሐይማኖት ወይም እምነት የመያዝ ወይም የመቀበል ሃይማኖቱንና እምነቱን ለብቻ ወይም ከሌሎች ጋር በመሆን በይፋ ወይም በግል የማምለክ የመከተል የመተግበር፣ የማስተማር ወይም የመግለጽ መብትን ያካትታል።
- 2) የሐይማኖት ተከታዮች ሐይማኖታቸውን ለማስፋፋትና ለማደራጀት የሚያስችሏቸው የሐይማኖት ትምህርትና የአስተዳደር ተቋማት ማቋቋም ይችላሉ።
- 3) ማንኛውንም ሰው የሚፈልገውን እምነት ለመያዝ ያለውን ነጻነት በኃይል ወይም በሌላ ሁኔታ በማስገደድ መገደብ ወይም መከልከል አይቻልም።
- 4) ወላጆችና ሕጋዊ ሞግዚቶች በእምነታቸው መሰረት የሃይማኖታቸውንና የመልካም ሥነ ምግባር ትምህርት በመስጠት ልጆቻቸውን የማሳደግ መብት አላቸው።
- 5) ሐይማኖትና እምነትን የመግለጽ መብት ሊገደብ የሚችለው የሕዝብን ደህንነት ሰላምን፣ ጤናን፣ ትምህርትን፣ የሕዝብን የሞራል ሁኔታ፣ የአገራችን ባህል የሚቃረን ከሆነ፣ የሌሎች መሰረታዊ መብቶች የሚቃረን ከሆነ በህግ ይገደባል።

አንቀጽ 49 ዘጠኝ

በሰብእና ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች

- 1) ኢትዮጵያ ባጸደቀቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች እና በሌሎች የኢትዮጵያ ሕጎች በሰው ልጅ ላይ የተፈጸሙ ወንጀሎች ተብለው የተወሰኑትን ወንጀሎች የሰው ዘር የማጥፋት፣ ያለፍርድ የሞት ቅጣት እርምጃ የመውሰድ፣ በአስገዳጅ ሰውን የመሰወር፣ ወይም ኢሰብዓዊ የድብደባ ድርጊቶችን በፈጸሙ ሰዎች ላይ ክስ ማቅረብ በይርጋ አይታገድም።
- 2) የዚህ ዓይነት ወንጀል በሕግ አውጪው ክፍልም ሆነ በማንኛውም የመንግሥት አካል ውሳኔዎች በምሕረት ወይም በይቅርታ አይታለፉም።

ምዕራፍ አራት

ዴሞክራሲያዊ መብቶች

አንቀጽ ሳላሣ

የአመለካከት እና አሳብን በነጻ የመያዝና የመግለጽ መብት

- 1) ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት የመሰለውን አመለካከት ለመያዝ ይችላል።
- 2) ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት ሐሳቡን የመግለጽ ነጻነት አለው።ይህ ነጻነት በሀገር ውስጥም ሆነ ከሀገር ውጭ ወሰን ሳይደረግበት በቃልም ሆነ በጽሑፍ ወይም በሕትመት በሥነ ጥበብ መልክ ወይም በመረጠው በማንኛውም የማሰራጨ ዘዴዎችን በመጠቀም ብሄራዊ የሕዝብ ጥቅም በማይጎዳ መልኩ የማሰራጨት መብት ይችላል።ማንኛውንም ዓይነት መረጃ መስጠትና መረጃ መቀበል መብቶችን ያካቲታል።ነገር ግን የሀገር ሉዓላዊነት የሚጎዳ መረጃ ለሦስተኛ ወገን ማስተላለፍ በሕግ የተከለከሉ ይሆናሉ። እንዲሁም አሳብ የመሰብሰብ፣ የመቀበልና የማሰራጨት ነጻነቶችን ሕጋዊ መብቶች ናቸው።
- 3) የፕሬስና የሌሎች መገናኛ ብዙኃን፣እንዲሁም የሥነ ጥበብ ፈጠራ ነጻነት ተረጋግጧል። የፕሬስ ነጻነት በተለይ የሚከተሉትን መብቶች ያጠቃልላል።

- ሀ/ የቅድሚያ ምርመራ በማንኛውም መልኩ የተከለከለ መሆኑን፣
- ለ/ የሕዝብን ጥቅም የሚመለከት መረጃ የማግኘት ዕድልን።

- 4) ለዴሞክራሲያዊ ሥርዓት አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎች፣ ሐሳቦችና አመለካከቶች በነጻ መንሸራሸራቸውን ለማረጋገጥ ሲባል ኘሬስ በተቋምነቱ የአሠራር ነጻነትና የተለያዩ አስተያየቶች የማስተናገድ ችሎታ እንዲኖረው የሕግ ጥበቃ ይደረግለታል።
- 5) በመንግሥት ገንዘብ የሚካሄድ ወይም በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ያለ መገናኛ ብዙኃን የተለያዩ አስተያየቶችን ለማስተናገድ በሚያስችለው ሁኔታ እንዲመራ ይደረጋል።
- 6) እነዚህ መብቶች ገደብ ሊጣልባቸው የሚችለው የሀሳብና መረጃ የማግኘት ነጻነት በአስተሳሰባዊ ይዘቱና ሊያስከትል በሚችለው አስተሳሰባዊ ውጤት ሊገታ አይገባውም በሚል መርህ ላይ ተመስርተው በሚወጡ ሕጎች ብቻ ይሆናል። የወጣቶችን ደህንነት፣ የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ ሲባል ሕጋዊ ገደቦች በነዚህ መብቶች ላይ ሊደነገጉ ይችላሉ። የጦር ቅስቃሴዎች እንዲሁም ሰብዓዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎች በህግ የሚከለከሉ ይሆናል።
- 7) ማንኛውም ዜጋ ከላይ በተጠቀሱት መብቶች አጠቃቀም ረገድ የሚጣሉ ሕጋዊ ገደቦችን ጥሶ ከተገኘ በሕግ ተጠያቂ ሊሆን ይችላል።

አንቀጽ ሳላሣ አንድ

የመሰብሰብ፣ ሰላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነጻነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት

- 1) ማንኛውም ሰው ከሌሎች ጋር በመሆን መሣሪያ ሳይዝ በሰላም የመሰብሰብ፣ ሰላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነጻነትና፣ አቤቱታ የማቅረብ መብት አለው። ከቤት ውጭ የሚደረጉ ስብሰባዎችና ሰላማዊ ሰልፎች በሚንቀሳቀሱባቸው ቦታዎች በሕዝብ እንቅስቃሴ ላይ ችግር እንዳይፈጥሩ ለማድረግ ወይም በመካሄድ ላይ ያለ ስብሰባ ወይም ሰላማዊ ሰልፍ ሰላምን፣ ዴሞክራሲያዊ መብቶችንና የሕዝብን የሞራል ሁኔታ እንዳይጥሱ መንግስት መጠንቀቅ አለበት።

አንቀጽ ሳላሣ ሁለት

የመደራጀት መብት

- 1) ማንኛውም ሰው ለማንኛውም ዓላማ በማሳበር የመደራጀት መብት አለው። ሆኖም አግባብ ያለውን ሕግ በመጣስ ወይም ሥርዓቱን በሕገ ወጥ መንገድ ለማፍረስ የተመሰረቱ ወይም የተጠቀሱትን ተግባራት የሚያራምዱ ድርጅቶች እና ግለሰቦች! በሕግ የተከለከሉ ይሆናሉ።

አንቀጽ ሳላሣ ሦስት

የመዘዋወር ነጻነት

- 1) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ወይም በሕጋዊ መንገድ ሀገሪቱ ውስጥ የሚገኝ የውጭ ዜጋ በመረጠው የሀገሪቱ አካባቢ የመዘዋወርና የመኖሪያ ቦታ የመመስረት እንዲሁም በፈለገው ጊዜ ከሀገር የመውጣት ነጻነት አለው።
- 2) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ዜጋ በፈለገው ጊዜ ወደ ሀገሩ የመመለስ መብት አለው።
- 3) ከእንግዲህ በሕግ ወጥ መንገድ ከሀገር መሰደድ እንዲቆም ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በሕጋዊ መንገድ ከሀገር ወደ ውጭ አገር ሄዶ የመማር፣ የመነገድና፣ የመስራት ሙሉ መብት አለው።
- 4) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ከተወለደ ዕለት ጀምሮ የራሱ ስምና ፓስፖርት በወላጆቹ አማካይነት የግድ ማግኘት አለበት።
- 5) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ እድሜው (አስራ ስምንት) ዓመት ሲሞላው ፓስፖርት በተወለደበት አካባቢ ያለ አንዳች ውጣውረድ የማግኘት ሙሉ መብት አለው።
- 6) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ እድሜው (አስራ ስምንት) ዓመት ሲሞላው ያለ አንዳች የውጭ ጉዳይ መሥሪያቤት ፈቃድ ማምልከቻ ሳይከፈልገው፣ በቀጥታ ወደ ፈለገበት አገር ሄዶ የመማር፣ የመነገድና፣ የመስራት ሙሉ መብት አለው።
- 7) ሴቶች እናቶችና አሳዳጊዎች ለልጆቻቸው ከተወለደበት ዕለት ጀምሮ ዕድሜያቸው (አስራ ስምንት) ዓመት እስኪሞላ ድረስ ፓስፖርት ለማስወጣት ሙሉ መብትና ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ ሳላሣ አራት

የዜግነት መብቶች

- 1. ማንኛውም ኢትዮጵያዊ/ኢትዮጵያዊት ከፈቃዱ/ከፈቃዷ ውጭ ኢትዮጵያዊ ዜግነቱን/ዜግነትዋን ሊገፈፍ ወይም ልትገፈፍ አይችልም/አትችልም። ስለሆነም ኢትዮጵያዊ/ ኢትዮጵያዊት ዜጋ ከሌላ ሀገር ዜጋ ጋር የሚፈጽመው/የምትፈጽመው ጋብቻ ኢትዮጵያዊ ዜግነቱን/ዜግነትዋን አያስቀርም።
- 2. ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ዜጋ የኢትዮጵያ ዜግነት በሕግ የሚያስገኘውን መብት ጥበቃና ጥቅም የማግኘት መብት አለው። ይኼውም በውጭ አገር በመወለድ ወይም በመኖር የሌላ አገር ዜግነት ያገኙ ትውልደ ኢትዮጵያውያን የመኖሪያ ፈቃድ ሃብትና ንብረት የመያዝ መብታቸው በውጭ አገር

የሚኖረውን ገንቢ ሃይል ለማሰባሰብና ፊቱን ወደ አገሩ እንዲመልስ የጣምራ ዜግነት (double nationality) መብት የተጠበቀ ነው።

- 3. ማንኛውም ዜጋ ኢትዮጵያዊ ዜግነቱን የመለወጥ መብት አለው።
- 4. ኢትዮጵያ ከአጸደቀቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ጋር በማይቃረን መንገድ በሚወጣ ሕግ እና በሚደነገግ ሥርዓት መሰረት የኢትዮጵያ ዜግነት ለውጭ ሀገር ሰዎች ሊሰጥ ይችላል።

አንቀጽ 44ሣ አምስት

የጋብቻ፣የግልና የቤተሰብ መብቶች"

1) በሕግ ከተወሰነው የጋብቻ ዕድሜ የደረሱ ወንዶችና ሴቶች በዘር፣ ወይም በሃይማኖት ልዩነት ሳይደረግባቸው የማግባትና ቤተሰብ የመመስረት መብት አላቸው። ስለዚህ በጋብቻ አፈጻጸም በጋብቻው ዘመንና በፍቺ ጊዜ እኩል መብት አላቸው። በፍቺም ጊዜ የልጆችን መብትና ጥቅም እንዲከበር ዘንድ የቤተሰብ ሕገ ድንጋጌዎች ዉስጥ ይደነገጋሉ።

2) ጋብቻ በተጋቢዎች ነጻና ሙሉ ፈቃድ ላይ ብቻ ይመሠረታል።

3) ቤተሰብ የሕብረተሰብ የተፈጥሮ መሠረታዊ መነሻ ነው። ከሕብረተሰብና ከመንግሥት ጥበቃ የማግኘት መብት አለው።

4) የግል እና የቤተሰብ ሐይማኖቶች ወይም በባሕሎች ሕጎች መሠረት በሴት ልጅ ላይ የሚደርግ የግርፋት ግፍ፣ በሕገ ኢትዮጵያ ፈጽሞ የተከለከሉ ናቸው።

5) በሕገ ኢትዮጵያ ጋብቻ በ1 (በአንድ) ወንድና በ1 (በአንድ) ሴት መካከል የሚደረግ ጥምረት ብቻ ነው።

6) በሕገ- ኢትዮጵያ ጋብቻ ከ18 ዓመት ዕድሜ በታች መፈጸም በጥብቅ የተከለከለ ነው።

አንቀጽ 44ሣ ስድስት

የሴቶች መብት

1) ሴቶች መብቶችና በህግ ጥበቃ ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።

2) ሴቶች በጋብቻ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።

3) ሴቶች በበታችነትና በልዩነት በመታየታቸው የደረሰባቸውን የታሪክ ጠባሳ ከግምት ውስጥ በማስገባት በማህበራዊ በእኩኖሚያዊ በፖለቲካዊ ተሳትፎ ወደ ፊት በሚወጡ ሕገ ድንበች ተጠቃሚነታቸው ይረጋገጣል። ስለሆነም ሴቶች የቤተሰብ አስተዳዳሪ እንዴትም ሆነ ስሙን በተጨማሪ የድጋፍ እርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸው። በዚህ በኩል የሚወሰዱት እርምጃዎች ዓላማ በፖለቲካዊ፣ በማኅበራዊና በኢኮኖሚያዊ መስኮች እንዲሁም በመንግሥት እና በግል ተቋሞች ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር በእኩልነት ተወዳዳሪና ተሳታፊ እንዲሆኑ ለማድረግ እንዲቻል ልዩ ትኩረት መስጠትን ያካቲታል።

4) ሴቶች ከጎጂ ባሕል ተጽዕኖ የመላቀቅ መብታቸውን መንግሥት ማስከበር አለበት።

5) ሴቶችን የሚጨቁኑ ወይም በአካላቸው ወይም በአዕምሮአቸው ላይ ጉዳት የሚያስከትሉ ሕጎች፣ ወገኖችና ልማዶች የተከለከሉ ናቸው። እነሱም ከዚህ በታች በንዑስ ቁጥር ከ10 እስከ 10 ተዘርዘረዋል።

1) ሴቶች የወሊድ ፈቃድ ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የማግኘት መብት አላቸው። የወሊድ ፈቃድ ርዝመት ሴቷ የምትሠራውን ሥራ ሁኔታ፣ የሴቷን ጤንነት፣ የሕጻኑንና የቤተሰቡን ድህንነት ከግምት ውስጥ በማስገባት በሕግ ይወሰናል።

2) በሕገ ኢትዮጵያ ሴት ልጅ ጠለፋ! አስገድዶ መድፈር! ፈጽሞ የተከለከለ ሲሆን የፌዴራል ሕግ ወንጀል ይሆናል።

3) ሴቶች የወሊድ ፈቃድ በሕግ በሚወሰነው መሰረት ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የሚሰጥ የእርግዝና ፈቃድን ሊጨምር ይችላል።

4) ሴቶች በብሔራዊ የልማት ፖሊሲዎች ዕቅድና በኘሮጀክቶች ዝግጅትና አፈጻጸም፣ በተለይ የሴቶችን ጥቅም በሚነኩ ኘሮጀክቶች አሳባቸውን በተሟላ ሁኔታ እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።

5) በሕገ-ኢትዮጵያ የሴት ልጅ ግርዛ በጥብቅ የተከለከለ ነው።

6) ሕገ-ኢትዮጵያን ሕግን በመተላለፍ ሴት ልጁን በሰዉር ግርዛት ያሰፈጸመ የፈጸመ ሰው በወንጀል ሕግ ይጠየቃል። ሕግ በመተላለፍ ደርግቱን ተፈጻሚ የተገኘ እንደሆነ በድርግቱ የፈጸመ ያሰፈጸመ አካል በወንጀል ሕግ (አስር ዓመት) እስራት አምስት ሺህ የኢትዮጵያ ብር ቅጣት መቀበል አለበት።

7) በሕገ ኢትዮጵያ ሴቶች ንብረት የማፍራት፣ የማስተዳደር፣ የመቆጣጠር፣ የመጠቀምና የማስተላለፍ መብት አላቸው። በተለይም መሬትን በመጠቀም፣ በማስተላለፍ፣ በማስተዳደርና በመቆጣጠር ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው። እንዲሁም ውርስን በሚመለከት

በእኩልነት የመታየት መብት አላቸው። ስለሆነም ሴቶች የቅጥር የሥራ እድገት፣ የእኩል ክፍያና ጡረታን የማስተላለፍ እኩል መብት አላቸው።

8) ሴቶች በእርግዝናና በወሊድ ምክንያት የሚደርሰባቸውን ጉዳት ለመከላከልና ጤንነታቸውን ለማስጠበቅ የሚያስችል የቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት፣ መርጃ እና አቅም የማግኘት መብት አላቸው።

10 የሴት ልጅ በጉልበት የሐይል ሚዛን በመጠቀምና በማስገደድ ከመልካም ፈቃድ ወጭ የሚደረግ ዛቻ የብቀላ መንገዶች እና ዜደዎች በመጠቀም ማንኛውም መርዝ፣ ኬምካል፣ እና አስድ በሰውነት ላይ መድፋት የተፈጥሮ አካል ማጉደል፣ ፊት ማበላሸት፣ የወደፊት ሕይወት አካላዊ ጉዳት ማስከትል፣ ወንጀሉ ከባድ የሰው ልጅ ክብር የሚያዋርድ ድርግት በመሆኑ፣ በዚህ ዓይነት ወንጀል መሳተፍ በፍርድ ቤት የተረጋገጠባቸው ግለሰቦች በሙሉ፣ የሞት ቅጣት መቀበል አለባቸው።

አንቀጽ ሳላሣ ሳባት

የሕጻናት መብት

ማንኛውም ሕጻን የሚከተሉት መብቶች አሉት፤

- 1) በሕይወት የመኖር.
- 2) ስምና ዜግነት የማግኘት.
- 3) ወላጆቹን ወይም በሕግ የማሳደግ መብት ያላቸውን ሰዎች የማወቅና የእነሱንም እንክብካቤ የማግኘት.
- 4) ጉልበቱን ከሚበዘብዙ ልማዶች የመጠበቅ በትምህርት በጤናውና በደህንነቱ ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎች እንዲሠራ ያለመገደድ ወይም ከመሥራት የመጠበቅ፣
- 5) በትምህርት ቤቶች ወይም በሕጻናት ማሳደጊያ ተቋሞች ውስጥ በአካሉ ከሚፈጸም ወይም ከጭካኔና ኢሰብዓዊ ከሆነ ቅጣት ነጻ የመሆን።
- 6) ወጣት አጥፊዎች፣ በማረሚያ ወይም በመቋቋሚያ ተቋሞች የሚገኙ፣ በመንግሥት እርዳታ የሚያድጉ ወጣቶች በመንግሥት ወይም በግል አካላዊ ጉዳት የደረሰባቸው ዜጎች በተቋሞች ውስጥ የሚገኙ ወጣቶች ቅዲሚያ እንክብካቤ ልደረግላቸው ሕጉ ያዛል። በሰውና በተፈጥሮ ሠራቸው ምክንያት አካላዊ ጉዳት የደረሰባቸው ሕጻናት በማንኛውም ሥፍራ የተለየ ትኩረትና እገዛ እንዲደረግ ሕገ ኢትዮጵያ ቅዲሚያ ያዛል።

- 7) ከጋብቻ ውጭ የተወለዱ ሕጻናት በጋብቻ ከተወለዱ ሕጻናት ጋር እኩል መብት አላቸው። ሕጻናት የሚያድጉበትን ሥርዓት የሚያመቻቹና የሚያስፋፉ እንዲሁም መልካም ዜጋ ሆኖ እንዲያድግ ደህንነታቸውን እና ትምህርት እንዲያገኙ የሚረዱ ተቋሞች በሕግ እንዲፈጠሩ ሕጋዊ መንገዶችን ያበረታታል።
- 8) መንግሥት በተፈጥሮ ወይም ሰዉ ሠራስ የአካል ጉዳተኞችን ሕጻናት ልዩ ጥበቃ ያደርግላቸዋል።
- 9) ከሰዉ ልጅ ከሥነ ምግባር ዉጭ ኢትዮጵያዊም ሆነ የውጭ ዜጋ ከሕግና ከሞራል ዝቅተኝነት ሕጻናትን ለግብረ ሥጋ ግኝቱነት መጠቀም ለሦስተኛ አካል ማቅቅረብ ወንድ ወይም ሴት ከእድሜ ክልል በታች ለወስብ መጠቀምያነት መያዝ የወስብ ባርያ ማድረግ ወይም ለዉጭ ዜጋ ማቅቅረብ ከሕፃናት ጋር ለወስብ መተኛት ለወጭ ዜጋ ለንግድ ማቅቅረብ በሰዉር መጠቀምያነት ያቀረበ/ያቀረበች በሕገ ኢትዮጵያ ወንጀል ተከስሰው በማረጋገጫ ተደርሶባቸው በፍርድ ቤት የተረጋገጠባቸው ግለሰቦች በሙሉ፤ ፕሬዝዳንትን ጨምሮ፤ ያለ አንዳች ምህረት በኤሌትሪክ ወይም በስቅላት የሞት ቅጣት መቀበል አለባቸው።
- 10) በሕገ- ኢትዮጵያ ወላጅ ከገዛ ልጅ ወይንም ሕፃናት አሳዳጊዎች በሙሉ፤ ከወንድ ወይም ከሴት ልጅ ጋር በሰዉር ወስብ መፈጸም በሕግ የተከለከለ ሲሆን ፣ በዚህ ዓይነት ወንጀል መሳተፍ በፍርድ ቤት የተረጋገጠባቸው ግለሰቦች በሙሉ፤ የሞት ቅጣት መቀበል አለባቸው። በዚህ ዓይነት ወንጀል ሕጻናት አሳዳጊ እንዳያጡ መንግስት በቂ ትኩረት ስጥቶ አስፈላጊውን እንክንካባ እንድደረግላቸው በቂ በጄት መመደብ አለበት።
- 11) ማንኛውም ሕጻናት ላይ የሚፈጸም ማህበራዊ ሞራላዊ ጥቃቶች በትምህር ቤት፤ ቤቴ እምነቶች የሕጻናት ማሳደጊያ ተቋማት በመምህራኖቻቸው ወይም በአሳዳጊዎቻቸው የምፈጸም የወስብ ባርያ የማድረግ ወንጀል በፍርድ ቤት የተረጋገጠባቸው ግለሰቦች በሙሉ፤ በአደባባይ የሞት ቅጣት መቀበል አለባቸው።

አንቀጽ ሳላሣ ስምንት

ፍትሕ የማግኘት መብት

- 1) ማንኛውም ሰው በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በሕግ የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠው አካል የማቅረብና ውሳኔ ወይም ፍርድ የማግኘት መብት አለው።
- 2) ማንኛውም ማኅበር የአባላቱን የጋራ ወይም የግል ጥቅም በመወከል፤
- 3) ማንኛውም ቡድን ወይም ተመሳሳይ ጥቅም ያላቸውን ሰዎች የሚወክል ግለሰብ ወይም የቡድን አባል የመጠየቅና የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ ሳላሣ ዘጠኝ

የመምረጥና የመመረጥ መብት

- 1) በሕገ-ኢትዮጵያ በዘር! ስም መደራጀት የፈደራል መንግሥት ወንጀል ነው። በሕገ-ኢትዮጵያ፤ በአገራችን በኢትዮጵያ ውስጥ(ሦስት) ቋሚ የሆኑ የፖለቲካ ፓርቲዎች ብቻ እንዲኖሩ ይፈቅዳል። እነዚህ ፓርቲዎች መሪያቸውን በየ አራት (4) ዓመት ይመርጣሉ።

እነዚህ ፓርቲዎች! ስማቸው እንደሚከተለው ተደንግጋል።

- 1) ፌዴራል ፓርቲ (ፌፓ)
- 2) ዴሞክራሲያዊ ፓርቲ (ዴፓ)
- 3) ሪፓብሊክ ፓርቲ (ሪፓ) ናቸው።

በሕገ-ኢትዮጵያ መሰረት ለፕሬዚዳንትነት ለመወዳደር የሚችሉት ግለሰቦች የብሔር፤ የጎሳ፤ ስም በመጠቀም ለመፎካከር አይችሉም። ለምሳሌ አማራ አሮሞ ጋምቤላ ወይም ኢጋዴን ወዘተ... በሕገ-ኢትዮጵያ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ዜጋ በቀለም! በዘር! በጾታ! በቋንቋ! በሐይማኖት! በፖለቲካ ወይም በሌላ አመለካከት ወይም በሌላ አቋም ላይ የተመሠረተ ልዩነት ሳይደረግበት የሚከተሉት የመምረጥና የመመረጥ መብቶች አሉት።

- 1) በቀጥታ እና በነጻነት በመረጣቸው ተወካዮች አማካኝነት በሕዝብ ጉዳይ አስተዳደር የመሳተፍ!
- 2) ዕድሜው አሥራ ስምንት (18) ዓመት ሲሞላ በሕግ መሰረት የመምረጥ!

- 3) በማናቸውም የመንግሥት ደረጃ በየጊዜው በሚካሄድ ምርጫ የመምረጥና የመመረጥ፡፡ምርጫው ሁሉን ዓቀፍ! በሁሉም እኩልነት ላይ የተመሰረተና በሚስጥር ድምጽ አሰጣጥ መራጩ ፈቃዱን በነጻነት የሚገልጽበት ዋስትና የሚሰጥ መሆን አለበት፡፡
- 4) በፖለቲካ ድርጅቶች! በሠራተኞች! በንግድ! በአሠሪዎችና በሙያ ማህበራት ለተሳትፎ ድርጅቱ የሚጠይቀውን ጠቅላላና ልዩ የአባልነት መስፈርት የሚያሟላ ማንኛውም ሰው በፍላጎቱ አባል የመሆን መብቱ የተከበረ መሆን አለበት፡፡ በዚህ አንቀጽ በተመለከቱት ድርጅቶች ውስጥ ለኃላፊነት ቦታዎች የሚካሄዱ ምርጫዎች ነጻና ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ይፈጸማሉ፡፡

አንቀጽ አርባ

የንብረት መብት

በኢትዮጵያ ውስጥ ሀገር የጋራ ነው፤ ሐይማኖት የግል ነው፡፡

- 1) ማንኛውም የኢትዮጵያ ዜጋ የሆነ የግል ንብረት ባለቤት መሆኑ/መሆኗ ይከበርለታል/ ይከበርላታል፡፡ይህ መብት የሕዝብን ጥቅም ለመጠበቅ በሌላ ሁኔታ በሕግ እስካልተወሰነ ድረስ ንብረት የመያዝና በንብረት የመጠቀም ወይም የሌሎችን ዜጎች መብቶች እስካልተቃረነ ድረስ ንብረትን የማፍራት የመሸጥ የማውረስ ወይም በሌላ መንገድ የማስተላለፍ መብቶችን ያካትታል፡፡ ለዚህ አንቀጽ ዓላማ «የግል ንብረት» ማለት ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ዜጋ ወይም ሕጋዊ ሰውነት በሕግ የተሰጣቸው ማህበራት ወይም አግባብ ባላቸው ሁኔታዎች በሕግ በተለየ በጋራ የንብረት ባለቤት እንዲሆኑ የተፈቀደላቸው ማህበረሰቦች በጉልበታቸው! በመፍጠር ችሎታቸው ወይም በካፒታላቸው ያፈሩት ተጨባጭ የሆነና የተጨባጭነት ጠባይ ሳይኖረው ዋጋ ያለው ውጤት ነው፡፡
- 2) የመንግሥት የመሬት ሞኖፖሊ ፖሊስ በህግ የተከለከለ ይሆናል፡፡ የመንግሥት የመሬት ሞኖፖሊ ወደ ግለሰብ የመሬት ባለቤትነት ይዛወራል፡፡ እንዳስፈለገንቱ፤ ሁሉም ኢትዮጵያዊ ዜጋ የራሱ የሆነ የመሬት ዉርስ የመሬት ባለቤት መሬቱን በፈለገው መንገድ የማልማት የማስያዝ የመሸጥና የመለወጥ መብት አለው፡፡በተዘዋዋሪ የግጦሽ መሬት ከብት እያረቡ የሚኖሩ፤ ሥፍራው በተወሰነ ወደ ዘመናዊ የከብት እርባታ ኢኮኖሚ እንዲሸጋገሩ ይደረጋል፡፡
- 3) በሕገ-ኢትዮጵያ መሠረት የገጠር መሬት በ14ቱ ክፍለ ሀገራት ውስጥ ለአርሶ አደር የገበሬ ማህበር ብቻ ይደለደላል፡፡

4) በሕገ-ኢትዮጵያ ማንኛውም የትግራይ ነፃ አውጭ (TPLF) ድርጅት ወይም የኢሕአዴግ እንዲሁም፣ የብልግፅና ፓርቲና መንግስት፣ ከውጭም ሆነ በአገር ውስጥ ከግለሰቦችም ሆነ ከድርጅት ጋር ያደረጋቸውን የመሬት ሆነ ሌላም ማንኛውም ስምምነቶች እንዲሁም ስለገጠር መሬት ኪራይ በሚመለከት ውሎች በሙሉ ውድቅ ናቸው።

አንቀጽ አርባ አንድ

የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊና የባሕል ሙብቶች

- 1) የኢትዮጵያ ኢኮኖሚ በመንግሥት ቁጥጥር ሥር የሚመራ ሳይሆን፤ በነፃ ገበያ ላይ የተመሠረተ ይሆናል። እንዴት እንደሚሰጠው፣ መንግሥት የገበያ ኢኮኖሚውን ማረጋገጫ ፖሊሲዎች ማውጣት ይችላል።
- 2) ነገር ግን ጤፍ በኩንታል! ጋዝ በሊትር! ቤቆሎ በኩንታል! ሥጋ በኪሎ! ወተት በሊትር! እና ዜይት በሊትር! ከኢትዮጵያ ሕዝብ አቅም ጋር በማመዛዘን የዋጋ ተመን ማውጣት የሚችል የኢትዮጵያ ፌዴራልና የክፍላተ ሀገር የሕዝብ ምክር ቤት ብቻ ነው።
- 3) ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በሀገሪቱ ውስጥ በማንኛውም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የመሰማራትና ለመተዳደሪያው የመረጠውን ሥራ የመሥራት ሙብት አለው።
- 4) ሁሉም ኢትዮጵያዊ መተዳደሪያውን፣ ሥራውንና ሙያውን የመምረጥ ሙብት አለው።
- 5) መንግሥት የጤና! የትምህርትና ሌሎች የማኅበራዊ አገልግሎቶችና የመሠረተ ልማት ሥራዎችን ያከናውናል።
- 6) መንግሥት የአካል እና የአዕምሮ ጉዳተኞችን! አረጋውያንንና ያለወላጅ ወይም ያለ አሳዳጊ የቀሩ ሕጻናትን ለማቋቋምና ለመርዳት የሀገሪቱ የኢኮኖሚ አቅም በፈቀደው ደረጃ እንክብካቤ ያደርጋል።
- 7) መንግሥት ለሥራ አጠቃቀም ለችግረኞች ሥራ ለመፍጠር የሚያስችል ፖሊሲና ፕሮግራሞች ያወጣል።
- 8) መንግሥት የባሕል እንዲሁም የታሪክ ቅርሶችን የመንከባከብ በተጨማሪ ለሥነ ጥበብና ለስፖርት መስፋፋት አስተዋጽኦ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ አርባ ሁለት

የሠራተኞች ሙብት

- 1) የፋብሪካና የአገልግሎት ሠራተኞች፣ ገበሬዎች፣ የእርሻ ሠራተኞች፣ ሌሎች የገጠር ሰራተኞች፣ከተወሰነ ኃላፊነት ደረጃ በታች ያሉና የሥራ ጠባያቸው የሚፈቅድላቸው የመንግሥት ሠራተኞች የሥራና የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል በማኅበር የመደራጀት መብት አላቸው።ይህ መብት የሠራተኛ ማኅበራትና ሌሎች ማኅበራትን የማደራጀት! ከአሠሪዎችና ጥቅማቸውን ከሚከኑ ሌሎች ድርጅቶች ጋር የመደራደር መብትን ያካቲታል።
- 2) የሠራተኛ ክፍሎች ሥራ ማቆምን ጨምሮ ቅሬታቸውን የማሰማት መብት አላቸው።
- 3) እውቅና ባገኙት መብቶች ለመጠቀም የሚችሉት የመንግሥት ሠራተኞች በሕግ ይወሰናሉ።
- 4) ሴቶች ሠራተኞች ለተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።ሠራተኞች በአግባቡ የተወሰነ የሥራ ሰዓት ዕረፍት፣ የመዝናኛ ጊዜ፣ በየጊዜው ከክፍያ ጋር የሚሰጡ የዕረፍት ቀናት፣ ደመወዝ የሚከፈልባቸው የሕዝብ በዓላት እንዲሁም ጤናማና አደጋ የማያደረስ የሥራ አካባቢ የማግኘት መብት አላቸው።እነዚህን መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ሕጎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት እውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት የሠራተኛ ማኅበራት ስለሚቋቋሙበትና የጋራ ድርድር ስለሚካሄድበት ሥርዓት ይደነግጋል።

አንቀጽ አርባ ሦስት

የልማት መብት

- 1) የኢትዮጵያ ሕዝብ በአጠቃላይም ሆነ በተናጠል የኑሮ ሁኔታውን የማሻሻልና የማያቋርጥ እድገት የማግኘት መብታቸው በሕግ ኢትዮጵያ የተጠበቀ ነው።
- 2) ዜጎች በብሔራዊ ልማት የመሳተፍ በተለይም አባል የሆኑበትን ማኅበረሰብ የሚመለከቱ ፖሊሲዎችና ኘሮጀክቶች ላይ ሐሳባቸውን እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።
- 3) መንግሥት በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚገባቸው ስምምነቶችም ሆኑ የሚያደርጋቸው ግንኙነቶች የኢትዮጵያን የማያቋርጥ እድገት መብት የሚያስከብሩ መሆን አለባቸው። የልማት እንቅስቃሴ ዋና ዓላማ የዜጎችን እድገትና መሰረታዊ ፍላጎቶች ማሟላት ይሆናል።

አንቀጽ አርባ አራት

የአካባቢ ደህንነት መብት

- 1) ሁሉም ሰዎች ንፁህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አላቸው።
- 2) መንግሥት በሚያካሂዳቸው ኘርግራሞች ምክንያት የተፈናቀሉ ወይም ኑሮአቸው የተነካባቸው ሰዎች ሁሉ በመንግሥት በቂ እርዳታ ወደ ሌላ አካባቢ መዘዋወርን ጨምሮ ተመጣጣኝ የሆነ የገንዘብ ወይም ሌላ አማራጭ ማካካሻ የማግኘት መብት አላቸው።
- 3) የነዋሪውን ሕዝብ፣ የፋብሪካና የምርት ሰራተኛውንና በአጠቃላይ አካባቢውን ለውድመትና ለጉዳት በሚዳርጉ የሥራ ዘርፎችና ተቋማት ላይ ያተኮረ መመሪያና ለነዚህን ጎጂ ውጤቶች መንስኤ ሊሆኑ የሚችሉትን እንቅስቃሴዎችና ተቋማት በሕግ መከልከል ይኖርበታል። ለጊዜያዊ ጥቅም ሲባል የአሁኑንና የወደፊቱን ትውልድና አካባቢ ደህንነት ለአደጋ ማጋለጥ ትክክል አይደለም። ስለሆነም አሁን በአገራችን የተከሰተው በኬሚካል የተበከለን ከባቢ፣ ወንዝና ጅረት ማጽዳት ያስፈልጋል።
- 4) የአካባቢና የወንዞች ወይም የደኖች አያያዝን በተመለከተ ሃላፊነት የሚሰማው ዜጋን ለመፍጠር በአካባቢው አስተዳደርና በፌዴራል አስተዳደር ህግና ደንብ መሠረት ጥብቅ አስተዳደርና ቁጥጥር ይካሄዳል።

ምዕራፍ አምስት

የማህበረሰብ መብቶች

አንቀጽ አርባ አምስት

- 1) ኢትዮጵያ እያንዳንዱ ዜጋ እንዲሁም ሁሉም ዜጋ በሕግ ፈት በእኩልነት የእኩዮሚ!
- 2) ማህበራዊ መብት በማጎናጽ የምታስዳደር ሀገር ናት። ሠራተኞች በአግባቡ የተወሰነ የሥራ ሰዓት ዕረፍት! የመዝናኛ ጊዜ! በየጊዜው ከከፍተኛ ጋር የሚሰጡ የዕረፍት ቀኖች! ደመወዝ የሚከፈልባቸው የሕዝብ በዓላት እንዲሁም ጤናማና አደጋ የማያደረስ የሥራ አካባቢ የማግኘት መብት አላቸው።
- 3) እነዚህን መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ሕጎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ አንድ (1) መሠረት እውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት የሠራተኛ ማኅበራት ስለሚቋቋሙበትና የጋራ ድርድር ስለሚካሄድበት ሥርዓት ይደነግጋሉ።

አንቀጽ አርባ ስድስት

14ቱ የኢትዮጵያ ክፍለ ሀገሮች በቅርበት ሁሉም እኩልና በቂ የመንግስት አገልግሎትና ድጋፍ እንዲያገኙ የአስተዳደር ወሰን መሰረት የተቀመጡ ናቸው።

አንቀጽ አርባ ሳባት

14ቱ የኢትዮጵያ ክፍለ ሀገሮች እና ዋና ከተሞቻቸው የስም ዝርዝር እንደሚከተለው ይሆናል።

- 1) አርሲ ክፍለ ሀገርአሰላ
- 2) ባሌ ክፍለ ሀገር.....ጉባ
- 3) ጋሞጎፋ ክፍለ ሀገርአርባ ምንጭ
- 4) በጌምድር ክፍለ ሀገርጎንደር
- 5) ጎጃም ክፍለ ሀገርባህር ዳር
- 6) ሐረርጌ ክፍለ ሀገር ሐረር
- 7) ኢሉባቦር ክፍለ ሀገር መጉቱ
- 8) ከፋ ክፍለ ሀገር ጂማ
- 9) ሸዋ ክፍለ ሀገር አዲስ አበባ
- 10) ሲዳሞ ክፍለ ሀገር ሐዋሳ
- 11) ትግራይ ክፍለ ሀገር መቀሌ
- 12) ወለጋ ክፍለ ሀገር ነቀምት
- 13) ወሎ ክፍለ ሀገርደሴ ናቸው ። እንዲሁም

14 የአዲስ አበባ አስተዳደር /ክፍለ ሀገር.....አዲስ አበባ

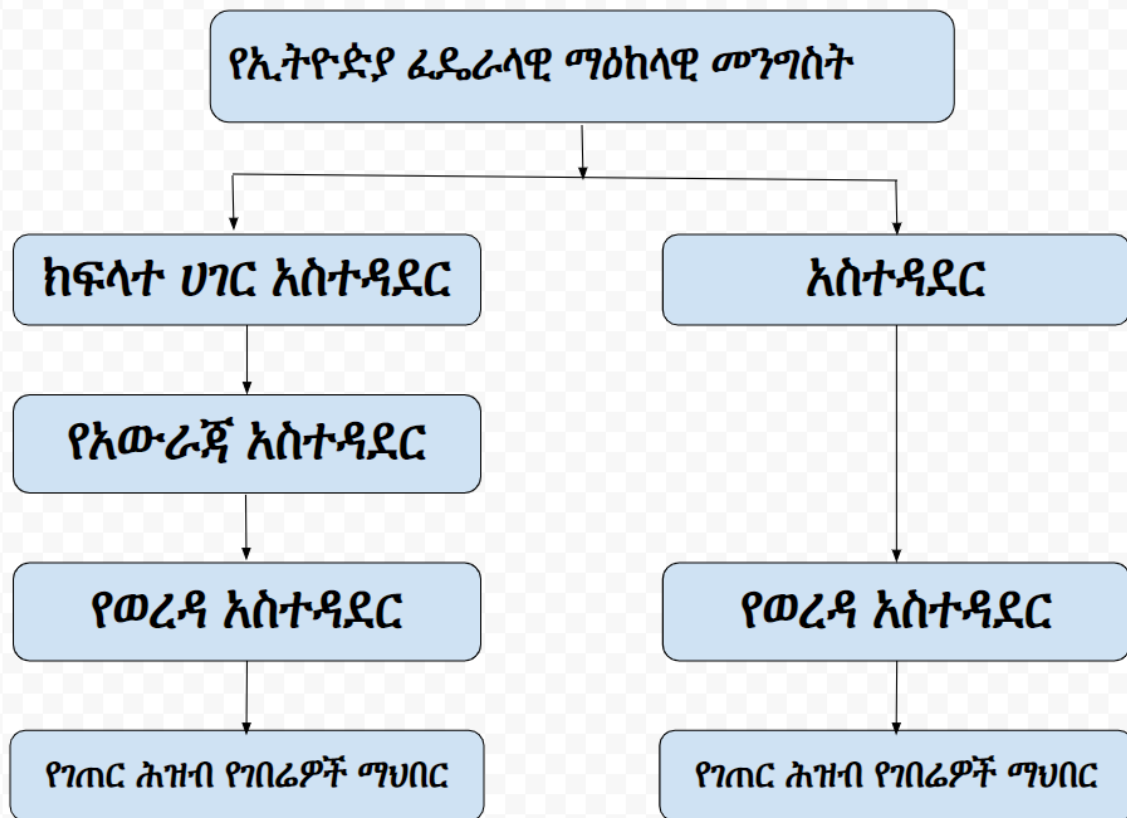
አዲስ አበባ የኢትዮጵያ ዋና ከተማ ናት።

15 የአፋር አስተዳደር /ክፍለ ሀገር.....አሰብ

16 የጋምባላ አስተዳደር /ክፍለ ሀገር..... ጋምባላ

17 የአጋደን ሶማሌ አስተዳደር /ክፍለ ሀገር ጁጁጋ ናቸው።

የኢትዮጵያ ክፍለ ሀገር ፈጣሪ ስርዓት መዋቅር

1) አስተዳደር ከክፍለ ሀገር ጋር እኩል ሆኖ ተጠርጎታቸው ለፌዴራል መንግሥት ነው። ነገር ግን ስያሜው ወደ ክፍለ ሀገር እንዲቀየር አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ የሕዝብ ፈቃድ እስከሆነ ድረስ መዋቅሩም ስያሜው በሕጋዊ መንገድ ክፍለ ሀገር ተብሎ ይጠራል።

2) በህገ ኢትዮጵያ ማንኛውም ቡድን ወይም ግለሰብ ታሪካዊ የሀገር! ስሞችና ከተሞች! መንደሮች! ታሪካዊ የሀገር ቅርሳ ቅርሶች መልክ መቀየር! ዲዛይን መለወጥ! ቀለም መፋቅ መንገዶች ስያሜን መሰጠት ወይም መቀየር በሕግ የተከለከለ ሲሆን መንገዶች ደግሞ ለሀገርና ለሕዝብን ነጻነት የተዋደቁ ጀግኖች ስያሜ በብሄራዊ ደረጃ በሕዝብ ሲታመን ይቀየራል። ዝርዝር ወደ ፊት በሕግ ይወሰናል።

ታሪካዊ የኢትዮጵያ ክፍላተ ሀገር መልክዓ ምድራዊ የአስተዳደር ካርታ

አንቀጽ አርባ ስምንት

14ቱ ክፍላት ሀገሮች እኩል በሆነ በሕዝባቸው ብዛት የአገሪቱን ድርሻ ተካፋዮች ናቸው።

አንቀጽ አርባ ዘጠኝ

የኢትዮጵያ ዋና ከተማ

፩) የ14ቱ ክፍላት ሀገሮች ዋና ከተማቸው አዲስ አበባ ትሆናለች።

፪) የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ተጠርነቱ ለፌዴራል መንግስት ሆኖ ራሱ በራሱ

የማስተዳደር ስልጣን አለው።

ምዕራፍ ስድስት

አንቀጽ ሃምሳ

የኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ የሕዝብ ምክር ቤት

- 1) የኢትዮጵያ የሕዝብ ምክር ቤት የፌዴራል መንግስት ከፕሬዝዳንት በላይ ከፍተኛ ስልጣን ያለው አካል ነው! ምክንያቱም የእነሱ ኃላፊነት በቀጥታ ለወከላቸው ሕዝብ ነውና።
- 2) በሕገ-ኢትዮጵያ መሰረት ሁሉም የሕዝብ ተወካዮች በሕዝቡ ለአራት (4) ዓመት በአጠቃላይ አገራዊ ምርጫ ይመረጣሉ።እነሱም ከከፌዴራል ወይም ከዲሞክራሲያዊ ፓርቲ ወይም ሪፓብሊካን ፓርቲ (ሪፓ) የተወጣጡ ብቻ ናቸው።
- 3) እየአንዳንዱ ክፍለ ሀገር ሦስት (3) ሴንተሮች እና እየአንዳንዱ አውራጃ 1 ተወካይ መርጦ ወደ አዲስ አበባ ለአራት (4) ዓመት መላክ አለባቸው።14ቱም ክፍለ ሀገር 3 ሴንተሮችን እና አንድ ከየአውራጃዎች የተመረጡ ተወካዮችን መርጠው ለአራት (4) ዓመት መላክ አለባቸው።እንዲሁም አዲስ አበባ ከተማ እራሱን የቻለ 3 ሴንተሮችን መርጦ መላክ አለበት።

የሥልጣን አወቃቀር እና ክፍፍል

አንቀጽ ሃምሳ አንድ

ስለ ሥልጣን አካላት አወቃቀር እና የሕዝብ ምክር ቤት

አባላት

ኢትዮጵያ፣ በፌዴራልና በክፍላተ ሀገር አስተዳደር መዋቅር ትዋቀራለች።

አንቀጽ ሃምሳ ሁለት

የሕዝብ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

- 1) የክፍለ ሀገራት ምክርቤቱ በሕገ-ኢትዮጵያ ሥር ሕግን የመወሰን ሥልጣን ይኖረዋል። በሕዝብ በሚነሱ ጥያቄዎች መሰረት ይወሰናል። ሕገ ኢትዮጵያ በሕዝብ እኩልነት ላይ የተመሰረተ አንድነት ሥር እንዲሰድና እንዲዳብር ያደርጋል።
- 2) ከሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጋር በጣም ላይ የተሰጡትን ሥልጣኖች ያከናውናል።
- 3) በክፍለ ሀገሮች ለሚነሱ አለመግባባቶች መፍትሄ ይፈልጋል።
- 4) የክፍለ ሀገራትና የፌዴራሉ መንግሥት የጋራ ተብለው የተመደቡ ገቢዎች በሁለቱ መካከል የሚከፋፈሉበትን፣ እንዲሁም የፌዴራሉ መንግሥት ለክፍለ ሀገሮች ደግሞ የሚሰጥበትን ቀመር ይወስናል።
- 5) በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሕግ ሊወጣላቸው የሚገቡ የፍትሐ-ብሔር ጉዳዮችን ይለያያል። ማንኛውም ክፍለ ሀገር ይህን የሕገ-ኢትዮጵያን ሥርዓት በመጣስ መንግሥታዊ ሥርዓቱን አደጋ ላይ የጣለ እንደሆነ የፌዴራሉ መንግሥት ጣልቃ እንዲገባ ያዛል።

አንቀጽ ሃምሳ ሦስት

የሕዝብ ምክር ቤት አባላት መብት

- 1) የኢትዮጵያ ሕዝብ በፊደረደም የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያን ካፀደቀ ቀን ጀምሮ አሁን ያለው ፓርላማ ሙሉ በሙሉ ይከሰማል።

- 2) የኢትዮጵያ ሕዝብ በሪፈረንደም የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያን ካፀደቀ ቀን ጀምሮ አሁን ያለው የፓርላሜንት ሥርዓት የኢትዮጵያ ኮንግረስ ወይም የሕዝብ ምክር ቤት ተብሎ ይጠራል።
- 3) የኢትዮጵያ ኮንግረስ ወይም የሕዝብ ምክር ቤት የሚባለው፣ የሴናተሮች ወለልና የሕዝብ ተወካዮች ወለል አንድ ላይ ሆነው የበታች ሕግ ወይም የአገሪቱን ሕገ መንግሥት በየግዜው የሚያወጣና የሚወስን የሕዝብ ምክርቤት ጉባኤ ተብሎ ይጠራል።
- 4) ማንኛውም የሕዝብ ምክር ቤት አባል በማናቸውም የምክር ቤቱ ስብሰባ ላይ በሚሰጠው አስተያየት ወይም ድምጽ ምክንያት ያለመከሰት መብቱ ይጠበቅለታል፤ አስተዳደራዊ እርምጃም አይወሰድበትም።
- 5) ማንኛውም የሕዝብ ምክር ቤት አባል ወንጀል ሲፈጽም ከተገኘ ፣ በአንቀፅ 4 በቁጥር 2 ላይ በተደነገገው መሠረት ፕረዥንቱን ጨምሮ ሁሉም ኢትዮጵያዊ በፍርድ ፊት ዕኩል ነው በሚለው መርህ መሠረት ሁሉም በወንጀል ዕኩል መከሰስ አለበት።

አንቀጽ ሃምሳ አራት

ውሳኔዎችና የሥነሥርዓት ደንቦች

- 1) የሕዝብ ምክር ቤት ተወካዮች በፌዴራልም ሆነ በክፍለ ሀገራት ለ4 ዓመታት ሥራ አገልግሎት በቀጥታ በሕዝብ የተመረጡ ብቻ ናቸው።
- 2) የሕዝብ ምክር ቤት ምልዓተ ጉባኤ የሚኖረው ከአባላቱ ሁለት ሦስተኛው የተገኙ እንደሆነ ነው። ማናቸውም ውሳኔ የሚያልፈው በስብሰባ ላይ ከተገኙት የምክር ቤቱ አባላት ከግማሽ በላይ ድምጽ ሲደገፍ ብቻ ነው።
- 3) አባላት ድምጽ መስጠት የሚችሉት በአካል ሲገኙ ብቻ ነው።

አንቀጽ ሃምሳ አምስት

ስለበጀት

የሕዝብ ምክር ቤት ቅዳሜያ የኢትዮጵያ ትንሳዔ የእርሻ አጠቃቀም ፕላን ለ14ቱም ክፍለ ሀገራት ገበሬውን በማህበር በማደራጀት ለ14ቱም ክፍለ ሀገር ገበሬ ማህበር እኩል በሆነ መልክ ፤

- 1) ዘመናዊ የእርሻ መሣርያ ትራክተር
- 2) ኮምባይነር

- 3) ሰው ሠራሽ የዝናብ መሣሪያ የማስገባት እያንዳንዱ አርሶ አደር የኢኮኖሚ መሻሻል የኢትዮጵያ ሕዝብ የምግብ ዋስትና ማረጋገጥ የፌዴራል መንግሥት ሥልጣንና አርሶ አደሩ ለፈጣን እኮኖሚ እድገት ተጠቃምነት በጋራ የመሥራት እና የኢትዮጵያ ፌዴራል መንግሥት የኢትዮጵያ ሕዝብ እድገት የእርሻ አግሮካልቸር እንዳስተሪ መሪህ የመነሻ መሠረት ፖለስ ይከተላል።
- 4) የሕዝብ ምክር ቤት የእርሻ አግሮካልቸር በጀቱን ቀምሮ ያዘጋጃል። ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጠቅላላ ጉብኤ በማቅረብ ያስወስናል።

አንቀጽ ሃምሳ ስድስት

የምክር ቤቱ አፈጉባኤ ሥልጣን

- 1. የፌዴሬሽኑ ምክር ቤት አፈጉባኤ የምክር ቤቱን ስብሰባዎች ይመራል።
- 2. ምክርቤቱን በመወከል ጠቅላላ የአስተዳደር ሥራዎችን ይመራል።
- 3. ምክር ቤቱ በአባሎቹ ላይ የወሰነውን የዲስኻሊን እርምጃ ያስፈጽማል።

አንቀጽ ሃምሳ ሳባት

ስብሰባና የሥራ ዘመን

- 1. የፌዴሬሽኑ ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባል።
- 2. የፌዴሬሽኑ ምክር ቤት የሥራ ዘመን 4 ዓመት ይሆናል።

አንቀጽ ሃምሳ ስምንት

በሁለቱም ምክር ቤቶች አባል መሆን የማይቻል ስለመሆኑ

- 1) ማንኛውም ሰው በአንድ ጊዜ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እና የፌዴሬሽኑ ምክር ቤት አባል ሊሆን አይችልም።

አንቀጽ ሃምሳ ዘጠኝ

ስለ ሪፐብሊኩ ኘሬዚዳንት

- 1) ኘሬዚዳንቱ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መሪ ነው።

- 2) የኢትዮጵያ ሕዝብ የሕግ የበላይነት ሕገ ኢትዮጵያን በሪፈራንደም ካፀደቀ ቀን ጀምሮ የጠቅላይ ሚኒስቴር ሥርዓት ወደ ፕሬዝዳንት ሥርዓት ይቀየራል።
- 3) አሁን ያለው ጠቅላይ ሚኒስቴር እስከሚቀጥለው ምርጫ ድረስ ጊዜያዊ ፕሬዝዳንት ሆነው ያገለግላሉ። ለሚቀጥለው ብሄራዊ ምርጫ ውስጥ ለፕሬዝዳንትነት ለመፎካከር ከፈለገም፣ ከሦስቱ ፓርቲዎች በፊዴራል፣ በዴሞክራቲክ እና፣ በሪፓብሊካክ ውስጥ ተመዝግበው ለመፎካከር መብት አለው።

አንቀጽ ሥልሳ

የፕሬዚዳንቱ አሰያየም

- 1) የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት በመስፈርቱ መሠረት በኢትዮጵያ ሕዝብ በ14ቱም ክፍለ ሀገራት ተወዳድሮ አንድ ሰው አንድ ድምፅ መሠረት (one person one vote rule) ያሸነፈ ወይም ያሸነፈች ሰው ይሆናል።
- 2) የፕሬዚዳንቱ የሥራ ዘመን አራት (4) ዓመት ይሆናል። አንድ ሰው ከሁለት ጊዜ በላይ ለፕሬዚዳንትነት ሊመረጥ አይችልም።
- 3) የሪፐብሊኩ ፕሬዚዳንት ምርጫ ከጸደቀ በኋላ ሥራውን ከመጀመሩ በፊት የጋራ ስብሰባው በሚወሰነው ጊዜ በስብሰባው ፊት ለሕገ-ኢትዮጵያና ለኢትዮጵያ ሕዝብ ያለውን ታማኝነት በሚተክለው ከታች በተገለጸ መሠረት ቃለ በመሃላ ይፈጸምል።
 «እኔ.....በዛሬው ዕለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት በመሆን ሥራዬን ሲጀምር ታላቁ የኢትዮጵያ ሕዝብና እናት ሀገር ለማገልገል የተጣለብኝን ከፍተኛ ኃላፊነት በታማኝነት እና በቅን ልቦና በቅንነት መንፈስ የኢትዮጵያ ሕዝብ ለማገልገል ቃል እገባለሁ።»

አንቀጽ ስድሣ አንድ

የፕሬዚዳንቱ ሥልጣንና ተግባር

- 1. የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እና የፌዴሬሽኑን ምክር ቤት ዓመታዊ የጋራ ስብሰባ ይከፍታል።
- 2. የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ያጸደቃቸው ሕጎችና ዓለም አቀፍ ስምምነቶች በነጋሪት ጋዜጣ ያውጃል።
- 3. ሀገሪቷን በውጭ ሀገሮች የሚወክሉትን አምባሳደሮችና ሌሎች መልክተኞች ይሾማል።

4. የውጭ ሀገር አምሳይሮችንና የልዩ መልዕክተኞችን የሹመት ደብዳቤ ይቀበላል።

5. በሕግ መሰረት ኒሻኖችና ሽልማቶችን ይሰጣል።

6. በሕግ በተወሰነው መሰረት ከፍተኛ የውትድርና ማዕረጎችን ይሰጣል።

7 በሕግ መሰረት ይቅርታ ያደርጋል።

አንቀጽ ስድሳ ሁለት

የሕግ አስፈጻሚ አካል

ስለ አስፈጻሚነት ሥልጣን

- 1) የኢትዮጵያ ፌዴራል መንግሥት ከፍተኛ የአስፈጻሚነት ሥልጣን የተሰጠው ከማዕከላዊ መንግስት ጋር ዕኩል ሥልጣን ያለው ነው።

አንቀጽ ስድሣ ሦስት

የኢትዮጵያ ፕሬዚዳንት ሥልጣንና ተግባር

- 1) የሀገሪቱ ርዕሰ መስተዳድር፣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሰብሳቢ ነው።
- 2) የሚኒስትሮች ምክር ቤት አባሎችን ከሁለቱ ምክር ቤቶች አባላት ወይም ለሥራው ብቃት ካላቸው ሌሎች ግለሰቦች መካከል ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በእጩነት አቅርቦ ሹመታቸውን ያጸድቃል።
- 3) የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የሚያወጣቸውን ሕጎች፣ ፖሊሲዎች፣ መመሪያዎችና ውሳኔዎች ተግባራዊ መሆናቸውን ይከታተላል፣ ያረጋግጣል።
- 4) የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ይመራል! ያስተባብራል፣ ይወክላል።
- 5) የሚኒስትሮች ምክር ቤት ያወጣቸውን ፖሊሲዎች፣ ደንቦች መመሪያዎችና ውሳኔዎች ተፈጻሚነት ይከታተላል።
- 6) የሀገሪቱን የውጭ ፖሊሲ በበላይነት ያስፈጽማል።
- 7) ኮሚሽኖችን፣ በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሹመታቸውን ያጸድቃል።

- 8) የመስተዳድሩን ሥራ አፈጻጸምና ብቃት ይቆጣጠራል! አሰፈላጊ የሆኑ የእርምጃ እርምጃዎችን ይወስዳል።
- 9) ከፍተኛ የመንግሥት ሲቪል ሹመቶችን ይሰጣል።
- 10) የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሚያወጣው ሕግ ወይም በሚሰጠው ውሳኔ መሠረት ኒሻኖችንና ሽልማቶችን ይሰጣል።
- 11) ስለ ሀገሪቱ ሁኔታ ፣ በመንግሥት ስለ ተከናወኑ ተግባራትና ስለ ወደ ፊት እቅዶች ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በየወቅቱ ሪፖርት ያቀርባል።
- 12) በመንግሥትና በሌሎች ሕጎች የተሰጡትን ተግባሮች ያከናውናል።
- 13) ሕገ ኢትዮጵያን ያከብራል! ያስከበራል።

አንቀጽ ስድሳ አራት

የሚኒስትሮች ምክር ቤት

- 1) የሚኒስትሮች ምክር ቤት፣ ፕሬዚዳንትና ምክትል ፕሬዝዳንቱ በሕግ በሚወሰን መሰረት ሌሎች አባሎች የሚገኙበት ምክር ቤት ነው።
- 2) የሚኒስትሮች ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለፕሬዚዳንቱ ነው።
- 3) የሚኒስትሮች ምክር ቤት የሚወስነው ውሳኔ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ቀርቦ መፅደቅ አለበት።

አንቀጽ ስድሳ አምስት

የፌዴራሉን መንግሥት ዓመታዊ በጀት

- 1. የፌዴራሉን መንግሥት ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል ፣ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ያቀርባል ሲጸድቅም ተግባራዊነቱን ያረጋግጣል። ከሀገር ውስጥና ከውጭ ይበደራል፣ የአገሪቱ ገንዘብ ማሳተም፣ የውጭ ምንዛሪና የገንዘብ ልውውጥን ይቆጣጠራል።

አንቀጽ ስድሳ ስድስት

የውጭ ግንኙነት መርሆዎች

- 1) የፌደራል መንግስት የኢትዮጵያ ሕዝብ ጥቅም የሚያስጠብቅና የሀገሪቱን ሉዓላዊነት የሚያስከብር የውጭ ግንኙነት ፖሊሲ ማራመድ።
- 2) የፌደራል መንግስት የመንግሥታትን ሉዓላዊነትና እኩልነት ማክበር፤ በሌሎች ሀገሮች ጉዳዮች ውስጥ ጣልቃ አለመግባት።
- 3) የፌደራል መንግስት የሀገሪቱ የውጭ ግንኙነት ፖሊሲ በጋራ ጥቅምና በእኩልነት ላይ የተመሰረተ መሆኑን እንዲሁም በዓለምአቀፍ ደረጃ የሚደረጉ ስምምነቶች የኢትዮጵያን ጥቅም የሚያስከብሩ መሆናቸውን ማረጋገጥ።
- 4) የኢትዮጵያን ሉዓላዊነት የሚያስከብሩና የሕዝቧን ጥቅም የማይጻረሩ ዓለም አቀፍ ሕጎችና ስምምነቶችን ማክበር።
- 5) ከጎረቤት ሀገሮችና ከሌሎችም የአፍሪካ ሀገሮች ጋር በየጊዜው እያደገ የሚሄድ ኢኮኖሚያዊ ኅብረትና የሕዝቦች ወንድማማችነትን ማጎልበት።
- 6) በሀገሮች መካከል የሚነሱ ግጭቶችን ሰላማዊ በሆነ መንገድ እንዲፈቱ ጥረት ማድረግ

አንቀጽ ስድሣ ሳባት

የመከላከያ መርሆዎች

1. በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት የኢትዮጵያ ፕረዚዳንት ሥልጣንና የመከላከያ ሰራዊት አገልግሎት መለያየት አለበት። የሀገርን የኢትዮጵያ ፕረዚዳንት እንደተለመደው የጠቅላይ ጦር አዛዥ ለመሆን አይችልም ማለት ነው።
2. በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት የኢትዮጵያ መከላከያ ሚኒስቴር ስሽል ነው።
3. የኢትዮጵያ ሕዝብ ብሔራዊ የሕግ የበላይነት ሪፈራንደም ካፀደቀ ቀን ጀምሮ የኢትዮጵያ መከላከያ ሚኒስቴርና፤ የሕዝብ ደህንነት ሚኒስቴር፤ ጽ/ቤት ከጠ/ሚኒስቴር ሥልጣን ሥር፤ ሙሉ በሙሉ ተለይተው ለዘለዓለም ነጻና ገለልተኛ የተከበረ ተቋም ይሆናሉ። ምክንያቱም ይህ ተቋም በአገራችን ውስጥ የህግ የበላይነት ክብርና የህዝባችንን ደህንነት የሚያስጠብቅ እጅግ ተከብሮ ለዘለዓለም የም ቀጥል ይሆናል እንጂ፤ መንግሥት በተቀየረ ቁጥር፤ ያ ታላቁ ውሌታቸው በሜዳ ላይ ተጥሎ በየመንገድ ላይ ተበትነው የምለምኑ አይሆኑም፤ ይልቁንስ፤ ከእንግድህ ወዲህ የነሱ ታላቁ ውሌታ፤ ለአገራችን ወደርየለሽ የከፈሉበት ዋጋ፤ ለእኛና ለሚመጣው ትውልድ በክብራቸው ላይ ክብር እየተጨመረላቸው ከትውልድ ወደ ትውልድ ይሸጋገራል።

4. የኢትዮጵያ ዜጋ የሆነ ሁሉ፣ የ12ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች፣ የአካል ብቃት ያላቸው፣ ዕድሜያቸው ከ18-32 ድረስ ያሉ ወጣቶች ከ6 ሺ ብር መነሻ አድርጎ የኢትዮጵያ የሕዝብ ምክር ቤት በሚወሰነው ክፍያ መሠረት ለ2 ዓመት የኢትዮጵያ ብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት መፈጸም አለባቸው። ነገር ግን ወጣቶቹ ለጥቅማቸው ሲሉ በፍቃዳቸው እንጂ መንግስት ለብሔራዊ ውትድርና አገልግሎት በግዳጅ ማንንም መላክ እንደማይችል ሕገ ኢትዮጵያ መንግስትን ይገድባል። ማንኛውም የኢትዮጵያ ወጣት የሁለት ዓመት ብሔራዊ ውትድርና ግዳጁን ከፈፀመ በኋላ፣ ሙሉ ነፃ የትምህርት ዕድልና፣ የጤና እንሹራስ እንክብካቤ ማግኘት አለበት።
5. የሀገሪቱ የመከላከያ ሠራዊት ከአድስ አበባ ጋር ከ14ቱ ክፍላተ ሀገር ዕኩል በሆነ መልክ የተወጣጣ መሆን አለበት። እንዲሁም መከላከያና የደህንነት ሚኒስቴር፣ ከማናቸውም ፖለቲካ ፓርቲዎች ነፃና ገለልተኛ ተቋም ነው።
6. በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት የኢትዮጵያ የመከላከያ ሚኒስትር ሆኖ የሚሾመው በሴናተሮችና በሕዝብ ተጠሪዎች ወለል አንድ ላይ (የሕዝብ ምክር ቤት) ከፍተኛ ውይይት ተደርጎ የተመረጠ ሲሆን መሆን አለበት።
7. የመከላከያ ሠራዊት የሀገሪቱን ሉዓላዊነት ከመጠበቅ በተጨማሪ በአስቸኳይ ጊዜ የሚሰጡትን ተግባሮች ያከናውናል።
8. የመከላከያ ሠራዊቱ በማናቸውም ጊዜ ለሕገ-ኢትዮጵያ ተገዢ ይሆናል።
9. የመከላከያ ሠራዊቱ ተግባሩን ከፖለቲካ ድርጅቶች ወገናዊነት ነጻ በሆነ አኳኑን ያከናውናል። እንዲሁም፣ የአገራችን ፌደራል ጦር አዲስ አበባን ጨምሮ ከየክፍለ ሀገር ዕኩል የተወጣጣ እንጂ በሕዝብ ብዛት እየተባለ የአንድ ጎሳ፣ ወገን አብላጫ ማድረግ ፈጽሞ የተከለከለ ነው።
10. በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት በሕገወጥ መንገድ መሣርያ መታጠቅ የተከለከለ ነው። ነገር ግን የፀጥታ ሥጋት ያለባቸው አካባቢ ራሳቸውን ከአሸባሪዎች ለመጠበቅ በሕጋዊ ፈቃድ ለመጠቀም እንዲችሉ የየአካባቢ የሕዝብ ምክር ቤት መወሰን አለበት። ከዚያ ውጭ ሕገወጥ መሳሪያ ይዞ መገኘት በገንዘብና በእስራት የሚያስቀጣ ወንጀል ነው። ዝርዝሩ በሕዝብ ምክር ቤት በሕግ ይወሰናል።
11. በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት አንድ ወገን ተነስቶ ወረራ በማድረግ የኢትዮጵያን ሕዝብ በብሔራቸው በጎሳቸው ምክንያት ለይቶ ከኖሩበት ሥፍራ እንዲለቁ ተብለው ወንድ ወይም ሴት፣ ሕጻናት

ወይም ሽማግሌዎችን፣ አሮጊቶችና አካሌ ስንኩላንን በግፍ የገደሉ ሁሉ፤ ሰዎችን ከቤት ጉብረታቸው ማፈናቀል፣ የእምነት ተቋሞችን ማቃጠል የንፁህን ደም ማፍሰስ እና ሰው መግደል ወንጀላቸው በፍርድ ቤት የተረጋገጠባቸው ግለሰቦች በሙሉ፤ በአደባባይ የሞት ቅጣት መቀበል አለባቸው። የዚህ ዓይነት ወንጀል ክስ ምንግዜም በይርጋ አይታገድም።

12. በዚህ በኢ . ፌ. ዲ . ሪ . ግፈኛ ሥርዓት ውስጥ ቤተሰብ የተገደለባቸው ሁሉ ባል ወይም ሚስት በሕይወት የተረፉት ከመንግስት 10 ሚልዮን የኢትዮጵያ ብር ካሳ ልክፈላቸው ይግባል።

13. አባት ወይም እናት የተገደሉባቸው ልጆች፣ የአባታቸውን ወይም የእናታቸውን የደም ካሳ ከመንግሥት እያንዳንዳቸው 10 ሚልዮን የኢትዮጵያ ብር ካሳ ልክፈላቸው ይግባል። በዚህ ዓይነት አካል ስንኩላን የሆኑትን ሁሉ ይጨምራል።

አንቀጽ ስድሳ ስምንት

ፖለቲካ ነክ ዓላማዎች

1. መንግሥት በዴሞክራሲያዊ መርሆዎች ላይ በመመሥረት ሕዝቡ በሁሉም ደረጃዎች ራሱን በራሱ የሚያስተዳድርበትን ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።
2. የፈዴራል መንግሥት ተወካዮች በቁጥር በተወሰኑ ጉዳዮች በሚመለከት ከክፍለ ሀገር አስተዳደር ጋር በስምምነት ልሰሩ ይችላሉ! ነገር ግን የፈዴራል መንግሥት ተወካዮች ያለክፍለ ሀገሩ ፈቃድ የፈዴራል መንግሥት በክፍለ ሀገር ጉዳይ ውስጥ እንዳይገባ ሕገ ኢትዮጵያ በጥብቅ ይከለክላል።
3. እንዲሁም መንግሥት የሕዝብን ማንነት የማክበርና በዚሁ ላይ በመመርኮዝ በመካከላቸው እኩልነት አንድነትና ወንድማማችነትን የማጠናከር ግዴታ አለበት።
4. ኢትዮጵያ ለረጅም ዘመናት ዜጎቿን ያለአንዳች ልዩነት በየክፍለ ሀገራቸው አብረው ተከባብረው እንድናገኝ ያደረገች አገር! አሁንም ለወደፊት የምታደርግ አገር ናት።
5. የየክፍለ ሀገር ዋና አስተዳዳሪዎች የፈዴራል መንግስት ስልጣን በየክፍለ ሀገር አስተዳደር ላይ በጣም ውስን መሆኑን ማወቅ አለባቸው።
6. እያንዳንዱ ክፍለ ሀገር የየክፍለ ሀገሩ ክብር ጠብቆ ራሱን በራሱ እያስተዳደረ መቀጠል አለበት።

ምዕራፍ ሰባት

አንቀጽ ስድሣ ዘጠኝ

ኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች

1. በሕገ ኢትዮጵያ የፌደራል መንግስትንና የክፍላተ ሀገር መንግስት አንድ ላይ ተቀራርበው ለአንድ አገር መሥራት አለባቸው። መንግሥት ሁሉም ኢትዮጵያውያን የሀገሪቱ የተጠራቀመ እውቀትና ሀብት ተጠቃሚዎች የሚሆኑበትን መንገድ የመቀየስ ኃላፊነት አለበት።
2. የፌደራል መንግስት በክፍለ ሀገር መንግስት ጋር የሥራ ትብብር ድርሻ ለመካፈል እንጅ የፌደራል መንግስት በክፍለ ሀገር ጉዳይ ላይ ጣልቃ እንዲገባ ሕገ ኢትዮጵያ አይፈቅድም። መንግሥት የኢትዮጵያውያንን የኢኮኖሚ ሁኔታዎች ለማሻሻል እኩል ዕድል እንዲኖራቸው ለማድረግና ሀብት ፍትሐዊ በሆነ መንገድ የሚከፋፈሉበትን ሁኔታ የማመቻቸት ግዴታ አለበት። የክፍለ ሀገር መሪዎች ግንኙነት ማጠናከር አለበት። የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ አደጋ እንዳይደርስ መከላከልና አደጋው ሲደርስም ለተጎጂው እርዳታ በወቅቱ እንዲ ደርስ ማድረግ። በእድገት ወደኋላ ለቀሩ ሕዝቦች መንግሥት ልዩ ድጋፍ ያደርጋል።
3. የፌደራል መንግስት በክፍላተ ሀገር ጉዳይ ላይ በስምምነት ለመረዳዳት ካልሆነ በስተቀር፣ ፌደራል በክፍለ ሀገር አስተዳደር ውስጥ ምንም ዓይነት ጣልቃ እንዳይገባ ሕገ ኢትዮጵያ በጥብቅ ይገድባል። መንግሥት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን በሕዝብ ሥም በይዘታው ሥር በማድረግ ለሕዝቡ የጋራ ጥቅምና እድገት እንዲውሉ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።
4. የኢትዮጵያ ብሔራዊ ምክር (የሴነትና የሕዝብ ተጠሪዎች ወለል) የኢትዮጵያ ክፍላተ ሀገር የገብና የወጭ መዋቅር ለማውጣት አይችሉም። ነገር ግን የክፍላተ ሀገር መንግስት በነፃነት በሕገ ኢትዮጵያ ሥር የራሱን በክፍለ ሀገሩ ሕግ መሰረት የክፍለ ሀገሩን መዋቅር የማውጣት ሙሉ መብት አላቸው። የሀገር ልማት ፖሊሲዎችና ኘሮግራሞች በሚዘጋጁበት ወቅት መንግሥት ሕዝቡን በየደረጃው ማሳተፍ አለበት። የሕዝብንም የልማት እንቅስቃሴዎች መደገፍ አለበት።
5. የኢትዮጵያ የፌደራልና የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ፍርድ ቤቶች የክፍላተ ሀገር ፍርድ ቤቶች ሕግና ደንብ በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት መሆኑን ማጣራትና ማክበር አለባቸው። መንግሥት በሀገር ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ልማት እንቅስቃሴ ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር በእኩልነት የሚሳተፉበትን ሁኔታ የማመቻቸት ኃላፊነት

አለበት።

- 6. የኢትዮጵያ ክፍላተ ሀገር ለእድገትና ለብልፅግና ከፌደራል መንግስት ጋር ተቀናጅቶ የሚሠሩ ተግባራትን በጋራ እየሠሩ የራሳቸውን የክፍላተ ሀገር ተግባር ግን በራሳቸው በክፍለ ሀገሩ ሕግ መሠረት ብቻ የፌደራል መንግሥት ምንም ጣልቃ ሳይገባ መሥራት አለባቸው። መንግሥት የዘገኙን ጤንነት፣ ደህንነትና የኑሮ ደረጃ ለመጠበቅ መጣር አለበት።
- 7. የኢትዮጵያ ክፍላተ ሀገር ማንኛውንም ከፌደራል መንግሥት የሚመጣ የገቢ ድርሻ እንደ አስፈላግነቱ መጠቀም እንጂ በአንድ ቦታ ብቻ ገድቦው መጠቀም የለባቸውም።
- 8. የኢትዮጵያ የፌደራል መንግሥት በክፍላተ ሀገርና በተለያዩ በክፍለ ሀገሩ ድርጅቶች ላይ ምንም ዓይነት ተፅዕኖ የማድረግ ሥልጣን የለውም።

አንቀጽ ፩

ማኅበራዊ ነክ ዓላማዎች

- 1. የሀገሪቱ አቅም በፈቀደ መጠን ሁሉም ኢትዮጵያዊ የትምህርት፣ የጤና አገልግሎት፣ የንፁህ ውሃ፣ የመኖሪያ፣ የምግብና የማኅበራዊ ዋስትና እንዲኖረው ይደረጋል።
- 2. ትምህርት በማናቸውም ረገድ ከሃይማኖት፣ ከፖለቲካ አመለካከቶች እና ከባህላዊ ተፅእኖዎች ነጻ በሆነ መንገድ መካፈል አለበት።

አንቀጽ ፩ አንድ

ባሕል ነክ ዓላማዎች

- 1) መንግሥት መሰረታዊ መብቶችንና ሰብዓዊ ክብርን የማይቃረኑ ባሕሎችና ልማዶች በእኩልነት እንዲገለጹና እንዲያደጉ የመርዳት ኃላፊነት አለበት።
- 2) የሀገር የተፈጥሮ ሀብቶችንና የታሪክ ቅርሶችን መጠበቅ የመንግሥትና የሁሉም ኢትዮጵያዊ ግዴታ ነው።
- 3) መንግሥት አቅም በፈቀደ መጠን ኪነጥበብን፣ ሳይንስንና ቴኖሎጂን የማስፋፋት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ ፩ ሁለት

የአካባቢ ደህንነት ጥበቃ ዓላማዎች

1. መንግሥት ሁሉም ኢትዮጵያዊ ንጹሕና ጤናማ አካባቢ እንዲኖረው የመጣ ሕጋዊነት አለበት።
2. ማንኛውም የኢኮኖሚ ልማት እርምጃ የአካባቢውን ደህንነት የማያናጋ መሆን አለበት።
3. የሕዝብን የአካባቢ ደህንነት የሚመለከት ፖሊሲና ኘሮግራም በሚኒደፍበትና ሥራ ላይ በሚውልበት ጊዜ የሚመለከተው ሕዝብ ሁሉ ሐሳቡን እንዲገልጽ መደረግ አለበት።
4. መንግሥትና ዜጎች አካባቢያቸውን የመንከባከብ ግዴታ አለባቸው።

አንቀጽ 49 ሦስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

ስለ አስቸኳይ ጊዜ አዋጅ

- 1) የውጭ ወረራ ሲያጋጥም ወይም ሕግ ማስከበር ሥርዓት ለመቋቋም የማይቻል ሲሆን፣ ማንኛውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት፣ የፌዴራሉ መንግሥት የሚኒስትሮች ምክር ቤት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ የመደንገግ ሥልጣን አለው።
- 2) የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ደህንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት ክፍለ ሀገራት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ሊያውጁ ይችላሉ። ዝርዝሩ በመንግሥት ይወሰናል።
- 3) የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሥራ ላይ ባለ ጊዜ የታወጀ ከሆነ በታወጀ በአርባ ስምንት ሰዓታት ውስጥ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት መቅረብ አለበት አዋጁ በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሁለት ሦስተኛው ድምጽ ተቀባይነት ካላገኘ ወዲያውኑ ይሻራል።
- 4) የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ በሚታወጅበት ጊዜ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣቸው ደንቦች መሰረት የሀገርን ሰላምና ሕልውና፣ የሕዝብን ደህንነት፣ ሕግና ሥርዓትን የማስከበር ሥልጣን ይኖረዋል።

አንቀጽ 49 አራት

የፋይናንስ ወጪን በሚመለከት

1. የፌዴራሉ መንግሥትና ክፍለ ሀገራት በሕግ የተሰጧቸውን ኃላፊነቶችና ተግባሮች ለማከናወን የሚያስፈልጋቸውን ወጪ በየበኩላቸው ይሸፍናሉ፤ ሆኖም ማንኛውም በውክልና ለሚፈጽመው ተግባር የሚያስፈልገው ወጪ ሌላ ስምምነት ከሌለ በቀር ውክልናውን በሰጠው ወገን ይሸፈናል።

- 2. የፌዴራሉ መንግሥት ለክፍለ ሀገራት የተመጣጠነ እድገት እንቅፋት ካልሆነ በስተቀር ለአስቸኳይ ጊዜ እርዳታ፣ ለመልሶ መቋቋምና ለልማት ማስፋፊያ ብድርም ሆነ እርዳታ ሊሰጥ ይችላል። የፌዴራሉ መንግሥት ለክፍለ ሀገራት ለሚያስፈልጋቸው ወጪ የሚያደርገውን ደገማ በሚመለከት አዲትና ቁጥጥር የማድረግ ሥልጣን ይኖረዋል።

አንቀጽ 49 አምስት

የፋይናንስ ገቢን በሚመለከት

- 1) የፌዴራሉ መንግሥትና ክፍለ ሀገራት የሚዋቀረውን የፌዴራል አደረጃጀት የተከተለ የገቢ ክፍፍል ያደርጋሉ።

አንቀጽ 49 ስድስት

የፌዴራል መንግሥት የታክስና የግብር ሥልጣን

- 1. የፌዴራል መንግሥት በወጪና ገቢ ዕቃዎች ላይ የጉምሩክ ቀረጥ፣ የታክስና ሌሎች ክፍያዎች ይጥላል፣ ይሰበስባል።
- 2. በፌዴራል መንግሥትና በዓለም አቀፍ ድርጅቶች ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል።
- 3. በፌዴራል መንግሥት ባለቤትነት ሥር በሆኑ የልማት ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ ግብር፣ የሥራ ግብር፣ የሽያጭና የኤክሳይስ ታክስ ይጥላል፣ ይሰበስባል።
- 4. በብሔራዊ የሎተሪ እና ሌሎች የንግድ ሥራዎች ዓመታዊ ገቢ መንግስት ላይ ታክስ ይጥላል ይሰበስባል።
- 5. በአየር! በባቡርና በባሕር ትራንስፖርት ገቢዎች ላይ ታክስ ይጥላል! ይሰበስባል።
- 6. በፌዴራል መንግሥት ባለቤትነት ሥር በሚገኙ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች ገቢ ላይ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል፣ ኪራይ ይወስናል።
- 7. የፌዴራል መንግሥት አካላት ከሚሰጧቸው ፈቃዶችና አገልግሎቶች የሚመነጨ ክፍያዎችን ይወስናል፣ ይሰበስባል።
- 8. የፌዴራል የቴምብር ሽያጭ ቀረጥ ይጥላል ይሰበስባል።

9. ከውጭ ወደ አገር ቤት የሚገቡ ዕቃዎች የጉሙሩክ ቀረጥ ታሪፍ 5. 63 % ብቻ መሆን አለበት።

10. ማንኛውም ከውጭ ወደ አገር ቤት የሚገቡ የኤሌክትሮኒክ ዕቃ በሙሉ ከጉሙሩክ ቀረጥ ታሪፍ ነጻ ናቸው።

11. ማንኛውም ከውጭ ወደ አገር ቤት የሚገቡ ዕቃዎች ያገለገለ ዕቃ በሙሉ መኪናዎችን ጨምሮ የጉሙሩክ ቀረጥ ታሪፍ 1. 3 % ፔርሰንት ብቻ መሆን አለበት።

12. ከአገር ውስጥ ወደ ውጭ የሚላኩ ዕቃዎች የጉሙሩክ ቀረጥ ታሪፍ 13% ፔርሰንት ብቻ መሆን አለበት።

13. ማንኛውም የሚገቡም ሆነ ለሚወጡ ዕቃዎች የጉሙሩክ ቀረጥ ታሪፍ ደምበኞች የምክፍሉት፣ የኢንቨስትመንትና የትራንስፖርት ደረሰኞች ወጪ ተደምረው ከዕቃው ዋጋ ላይ ከተቀነሱ በኋላ ብቻ ነው።

የፈዴራል መንግሥት ታክስ ታሪፍ፣

- 1) የፔሮል ታክስ = 3 %
- 2) የሽያጭ ታክስ = 3 %
- 3) የመሬትና የቤት ታክስ = 0. 12 %
- 4) ፋብሪካና የኮርፖራሽን ታክስ = 5 %
- 5) የቤትና የዕቃ አከራዮች ታክስ = 0 %

አንቀጽ 49 ሳባ ሳባት

ክፍለ ሀገራት የታክስና የግብር ሥልጣን

- 1) ክፍለ ሀገራት በድርጅት ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 2) በኅብረት ሥራ ማኅበራት በተደራጁ ገበሬዎች ላይ የእርሻ ሥራ ገቢ ግብር ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 3) በክፍለ ሀገራት በሚገኙ ግለሰብ ነጋዴዎች ላይ የንግድ ትርፍ ግብርና የሽያጭ ታክስ ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 4) በክፍለ ሀገራት ውስጥ በውኃ ላይ ከሚደረግ ትራንስፖርት በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።

- 5) በክፍለ ሀገራት ባለቤትነት ሥር በሚገኙ የልማት ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ፣ የሥራ ግብር፣ የሽያጭና ኤክሳይስ ታክስ ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 6) ክፍለ ሀገራት በማዕድን ሥራዎች ላይ የማዕድን ገቢ ግብር፣ ክፍያዎች ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 7) በክፍለ ሀገራት አካላት ከሚሰጡ ፈቃዶችና አገልግሎቶች የሚመነጨ ክፍያዎች ይወስናሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 8) ክፍለ ሀገራት ከደን የሚገኝ ክፍያ ይወስናሉ፣ ይሰበስባሉ።

የክፍለ ሀገር ታክስ ታሪፍ፣

- 1) የፔሮል ታክስ = 5 %
- 2) የሽያጭ ታክስ = 5 %
- 3) የመሬትና የቤት ታክስ = 0.13%
- 4) ፋብሪካና የኮርፖረሽን ታክስ = 7 %
- 5) የቤትና የዕቃ አከራዮች ታክስ = 9.3 %

አስተዳደር ታክስ ታሪፍ፣ (አድስ አበባ፣ ጋምበላ፣ አፋር፣ ኢጋዴን ሶማሌ)

- 1) የፔሮል ታክስ = 5 %
- 2) የሽያጭ ታክስ = 5 %
- 3) የመሬትና የቤት ታክስ = 0.13%
- 4) ፋብሪካና የኮርፖረሽን ታክስ = 7 %
- 5) የቤትና የዕቃ አከራዮች ታክስ = 9.3 %

አስተዳደር ፈዴራል ታክስ ታሪፍ፣

- 1) የፔሮል ታክስ = 3 %
- 2) የሽያጭ ታክስ = 3 %
- 3) የመሬትና የቤት ታክስ = 0.12%
- 4) ፋብሪካና የኮርፖረሽን ታክስ = 5 %
- 5) የቤትና የዕቃ አከራዮች ታክስ = 0 %

አንቀጽ ፩ ባ ስምንት

የኢትዮጵያ ሕዝብ የጋራ ሀብት፣ የጋራ የታክስና የግብር ሥልጣን

- 1) የፌዴራል መንግሥትና ክፍለ ሀገራት በጋር በሚያቋቁሟቸው የልማት ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ ግብር፣ የሥራ ግብር፣ የሽያጭና የኤክሳይስ ታክስ በጋራ ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 2) በድርጅቶች የንግድ ትርፍ ላይ እና በባለ አክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ላይ ግብርና የሽያጭ ታክስ በጋራ ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 3) በከፍተኛ የማዕድን ሥራዎችና በማናቸውም የፔትሮሊየምና የጋዝ ሥራዎች ላይ የገቢ ግብር ክፍያዎች በጋራ ይጥላሉ፣ ይሰበስባሉ።
- 4) በፈደራል መንግስት ሥር የሚተዳደሩ የኢትዮጵያ ሕዝብ የጋራ ሀብት ድፍድፍ ነዳጅ ፔትሮሊየም ወርቅ! አልማዝ ዳይመንድ ቴንታላም! ፖታሽየም ትላልቅ ወንዞች! ግድቦች አየር መንገድ! መርከቦች ወደብ! ቴሌኮሚኒኬሽን! ብሄራዊ ሎቴል አስተዳደር ቴልሽን ጣብያ! የሬድዮ ማእከል በመንግስት ሥር ያሉ ይዘታዎች ማእድኖች! የባቡር መንገዶች፣ ባንኮችና እንሹራሶች፣ ብሄራዊ ፓርኮች የሚገኘው ገቢ ታሪካዊ ብሔራዊ ሀብቶች ሕልተን ሆተል፣ ግዮን ሆተል፣ የቱርስት ድርጅቶችና ገቢዎች፣ የጥቁር አንበሳ ሆስፕታል፣ የአድስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ሕዝብ ንብረት ሆኖ ለሀገርቱ ሕዝብ በእኩልነት ለመሠረተ ልማት ጥቅም ይሰጣል።
- 5) በዚህ አንቀጽ 78 በቁጥር 4 ላይ፣ ለምሳሌ የተዘረዘሩትና ያልተዘረዘሩት ማንኛውም የተፈጥሮ ሀብት፣ የሁሉም ኢትዮጵያዊ የጋራ ሀብት ስለሆኑ በፈደራል መንግሥት ሥር መተዳደር አለበት። ነገር ግን የተፈጥሮ ሀብት የተገኘበት ክፍለ ሀገር፣ የፈደራል መንግሥትን የክፍለ ሀገሩን የቀረጥ ታሪፍ ወሰን ሳይተላለፍ ማስከፈል አለበት።

አንቀጽ ፩ ባ ዘጠኝ

ተለይተው ስላልተሰጡ የታክስ እና የግብር ሥልጣኖች

- 1) በዚህ በሕገ-ኢትዮጵያ ተለይተው ያልተሰጡ ታክስና ግብር የመጣል ሥልጣኖችን በሚመለከት የፌዴሬሽን ምክር ቤትና የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በጋራ ስብሰባ በሁለት ሦስተኛ ድምጽ ይወስናሉ። ዝርዝር ጉዳይ በሕግ ይወጣል።

አንቀጽ ሰማንያ

የታክስና የግብር አጣጣል መርሆዎች

1. ክፍለ ሀገራትና የፌዴራሉ መንግሥት ታክስና ግብር በሚጥሉበት ጊዜ የሚጠየቀው ታክስና ግብር ከምንጩ ጋር የተያያዘና በአግባቡ ተጠንቶ የተወሰነ መሆኑን ማረጋገጥ አለባቸው።
2. በመካከላቸው የሚኖረውን መልካም ግንኙነት የማይጎዱና ከሚቀርበው አገልግሎት ጋር ተመጣጣኝ መሆኑን ማረጋገጥ አለባቸው።
3. ለትርፍ የቆሜ ድርጅት ካልሆነ በስተቀር ክፍለ ሀገራትና በፌዴራሉ መንግሥት ንብረት ላይ! የፌዴራሉ መንግሥትም በክፍለ ሀገራት ንብረት ላይ ግብር ወይም ቀረጥ የማስከፈል ሥልጣን አይኖራቸውም።

አንቀጽ ሰማንያ አንድ

የኢትዮጵያ የኦዲት ጀኔራል

የኢትዮጵያ የኦዲት ጀኔራል በቀጥታ በሕዝብ በ14ቱም ክፍለ ሀገር ተወዳድሮ ለ4 አመት አገልግሎትና ለሁለት ዓመት ዙር ይመረጣል።

- 1) የኢትዮጵያ ኦዲተር ጀኔራል ለ4ዓመት አገልግሎት በቀጥታ ከ14ቱ ክፍለ ሀገራት ተወዳድሮ በቀጥታ በሕዝብ ይመረጣል።
- 2) ዋናው ኦዲተር የፌዴራሉን የሚኒስቴርና ሌሎች መሥሪያ ቤቶች ሂሳቦች በመቆጣጠር በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የተመደበው ዓመታዊ በጀት፣ በበጀት ዓመቱ ለተሰሩት ሥራዎች በሚገባ መዋሉን መርምሮ ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
- 3) ዋናው ኦዲተር የመሥሪያ ቤቱን በጀት በቀጥታ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል።
- 4) የዋናው ኦዲተር ዝርዝር ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ ሰማንያ ሁለት

የምርጫ ቦርድ

- 1) በፌዴራልና በክፍለ ሀገራት የምርጫ ቦርድ ነጻና ትክክለኛ ምርጫ በገለለተኝነት እንዲያካሂድ ከማንኛውም ተጽእኖ ነጻ የሆነ ብሔራዊ የምርጫ ቦርድ ይቋቋማል።
- 2) ምርጫ ማጭበርበር በሕገ-ኢትዮጵያ ፕሬዝዳንትን ጨምሮ በ15 ዓመት ጽኑ እስራት የሚያስቀጣ የፈደራል መንግስት ወንጀል ነው። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3) የምርጫ ቀን ማራዘም የሚቻለው፣ ሀ) በወረርሽኝ በሽታ ጊዜ፣ ለ) ሀይለኛ የአየር ችግር የመሳሰሉት ስከሶት፣ ሐ) የብሔራዊ ምርጫ ዘመቻ ለማድረግ ከዓቅም በላይ የሆነ አስቸጋሪ ነገር ስከሶት፣ አስራ አራቱም (15ቱም) የምርጫ ቦርድ ኮምሽኒዮች ተስማምተው ለአገሪቱ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት በማመልከት ብሔራዊ ፍርድ ቤት አስራ አምስቱም (15ቱም) ዳኞች በድምፅ ብልጫ ካፀደቁ ማራዘም ይቻላል። ነገር ግን ብሔራዊ ምርጫ አስራ ሁለት (ከ12) ወራት በላይ ማራዘም አይቻልም።

አንቀጽ ሰምንያ ሦስት

የሕዝብ ቆጠራ ኮሚሽን

- 1) የሀገሪቱን የሕዝብ ቁጥር በየጊዜው የሚያጠናና ቆጠራ የሚያካሂድ የሕዝብ ቆጠራ ኮሚሽን ይኖራል። የኮሚሽኑ አባላት በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ይሾማሉ።
- 2) በብሔራዊ የሕዝብ ቆጠራ ውስጥ የየክፍለ ሀገሩ ነዋሪዎች ሕዝብ መካከል የዘር፣ የጎሳ ስም! እና የቀለም ልዩነት ለይቶ መቁጠር በሕገ-ኢትዮጵያ ፈጽሞ የተከለከለ ነው።
- 3) ኮሚሽኑ ዋና ጸሐፊ፣ አስፈላጊ ባለሙያዎችና ድጋፍ ሰጪ ሠራተኞች ይኖሩታል።
- 4) የኮሚሽኑ ዓመታዊ በጀት በቀጥታ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ቀርቦ ይጸድቃል።
- 5) የሕዝብ ቆጠራ በየአሥር ዓመቱ ይካሄዳል። በውጤቱም መሰረት የምርጫ ቦርድ በሚያቀርበው ረቂቅ መሠረት የፌዴሬሽኑ ምክር ቤት ይወሰናል።
- 6) የኮሚሽኑ ተጠሪነት ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው። ስለ ሥራው አፈጻጸም በየጊዜው ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
- 7) ብሔራዊ የሕዝብ ቆጠራ የየክፍለ ሀገሩ ነዋሪዎች ሕዝብ ቁጥር መሠረት ያደረገ ብቻ ነው።

አንቀጽ ሳማንያ አራት

የሕገ- ኢትዮጵያ

ማሻሻያ አሳብን ስለማመንጨት

- 1) የሕገ- ኢትዮጵያ ማሻሻያ አሳብ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በድምጽ ብልጫ የደገፈው፣ የሕዝብ ምክር ቤት በድምጽ ብልጫ የደገፈው ወይም ከሕዝብ ምክር ቤት አባል ክፍለ ሀገራት ውስጥ የክፍለ ሀገራት ምክር ቤቶች በድምጽ ብልጫ የደገፉት ከሆነ ለውይይትና ለውሳኔ በመላው ሕዝብና መሻሻል ለሚመለከታቸው የክፍለ ሀገራት ይቀርባል።

አንቀጽ ሰማንያ አምስት

ሕገ-ኢትዮጵያን ስለማሻሻል

- 1) ሁሉም የክፍላተ ሀገር ሕዝብ የቀረበውን ማሻሻያ በድምጽ ብልጫ ሲያጸድቁት፤
- 2) ሁሉም የክፍላተ ሀገር ሕዝብ በሪፈራንደም በድምጽ ብልጫ የቀረበውን ማሻሻያ ሲያጸድቁት፤
- 3) ሕገ ኢትዮጵያን ለማሻሻል ከኢትዮጵያ ሕዝብ በስተቀር መንግስት ወይም የኢትዮጵያ የሕዝብ ምክር ቤት ፈጽሞ ሥልጣን የላቸውም። ምክንያቱም በመንግስት ሕግ ወይም በሕገመንግስትና፣ በሕዝብ ሕግ ወይም የአገሪቷ የሕግ የበላይነት ሕግ፣ መካከል ትልቅ የሚለያቸው ቀይ መስመር በመካከላቸው ተቀምጧል። የኢትዮጵያ የሕዝብ ምክር ቤት ሕገ መንግሥትን ሲያወጡ፣ ከእንግዲህ ወዲህ ፣ ሕገ ኢትዮጵያ የሚፈቅድላቸውን ድንበር ጠብቀው አንድም ቃልም ሳይተላለፉ፣ ከሕግ የበላይነት ወይም ከሕገ ኢትዮጵያ በታች ሆነው ለአገራችን ሕገ መንግሥትን እያወጡ ይቀጥላሉ። ምክንያቱም፣ ሕገ ኢትዮጵያ ፕሬዝዳንትን ጨምሮ ሁሉንም ዕኩል አድርጎ የሚገዛ የአገራችን የላዕላይ፣ ወይም የበላይ የኢትዮጵያ የሕዝብ ኮንስትቴሽን ነውና።

አንቀጽ ሰማንያ ስድስት

በሕገ- ኢትዮጵያ መሠረት የመገንጠል ጥያቄ ማንሳት ወንጀል ነው።

- 1) በፌዴራል ዲሞክራቲክ ሪፑብሊክ ኢትዮጵያ ሕገ-ኢትዮጵያ መሠረት 14ቱ ክፍለ ሀገራት በእኩልነት የጋራ ሀብት በጋራ የመጠቀም መብት ሕገ ይደነግጋል። እያንዳንዱ ክፍለ ሀገር ዓመታዊ በጀት ድርሻቸውን የሚጋሩ ሲሆን የጋራ ሀብት አጠቃቀም የምነሳዉ ግጭት ብሄራዊ አንድነት የምሽረሽር ሁኔታ ሲያጋጥም በሕግ እና በጋራ ዉይይት ይፈታል። ሆኖም ግን የሀብት አጠቃቀም ግጭት ወደ መገጠል ጥያቄ ማንሳት በማንኛም መንግሥት በሕግ አካሄድ የመገንጠል ጥያቄ የሚያስነሱ ድርጅቶች ቢኖሩ ወይም ቢፈጠሩ በሕገ-ኢትዮጵያን የተከለከለ መሆኑ ብቻ ሳይሆን የፌዴራል መንግስት ከፍተኛ ወንጀል ይሆናል።

አንቀጽ ሰማንያ ሳባት

ስለ ከነማ ምርጫ (ከተማ ነዋሪዎች ማህበር)

- 1) በሕገ- ኢትዮጵያ መሠረት በፌዴራል ዲሞክራቲክ ሪፑብሊክ ኢትዮጵያ ውስጥ ያሉት ትላልቅና ትናንሽ ከተሞች በክፍለ ሀገር፣ በአውራጃ፣ በወረዳ፣ በቀበሌ፣ እና በገበሬ ማህበራት ያለ ሕዝብ መሪውን ለ4 ዓመት በቀጥታ ሕዝቡ ይመርጣል።

አንቀጽ ሳማንያ ስምንት

ፌዴራል ዲሞክራቲክ ሪፑብሊክ ኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት ዓለም ዓቀፋዊ ደረጃ በጠበቀ መልኩ በአገራችን ላይ ለሚነሱ ችግሮች፣ በፍርድ ቤቶች መካከል ግጭቶች ቢነሱ፣ በአስተዳደርና በፍርድ ቤት መካከል ግጭት ቢነሳ፣ በፌዴራልና በክፍለ ሀገር መካከል ችግር ቢነሳ፣ መንስኤውን በማጣራት አስፈላጊውን ውሳኔ በመስጠት ለጉዳዩ መፍተኛ የሚያስገኝ ሙሉ ሥልጣን ያለው ከፍተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት ነው።

- 1) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት በአገራችን ላይ በትልቁም ሆነ በትንሹ ከተቋቋሙት የብሔራዊ ምርጫ ጣቢያዎች ላይ የሚከሰቱትን የምርጫ መዛባት በማጣራት ለምርጫ መዛባት ተጠያቂ ለሆኑ ግለሰቦች ፕሬዝዳንትን ጨምሮ ጥፋታቸው በመረጃ ከተረጋገጠ በሕገ-ኢትዮጵያ ላይ በተደነገገው ምርጫ ማጭበርበር ወንጀል መሠረት የፍርድ ውሳኔ ለመስጠት ሙሉ ሥልጣን ያለው ገለልተኛ የሕግ የበላይነትን የሚያስከብር የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ከፍተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት ነው።
- 2) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ከፍተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት በዋናነት በሚከተሉት የሕግ የበላይነት ጥሰት ላይ በማተኮር ለሚነሱ ችግሮችን መርምሮ አስፈላጊውን ውሳኔ ለመስጠት ሙሉ ሥልጣን ያለው ብሔራዊ ፍርድ ቤት ነው። የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ከፍተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት አራት አብይ ተግባሮች ይኖሩታል።
- 3) በፍርድ ቤቶችና በቢሮኪራሲ ላይ የሚነሱ ችግሮች ማቃለል፣
- 4) በፌዴራል ፍርድ ቤትና በክፍለ ሀገር ፍርድ ቤት መካከል የሚነሱ ችግሮችን ማቃለል፣
- 5) በመደበኛ ፍርድ ቤትና በሕግ የበላይነት ፍርድ ቤት መካከል የሚነሱ ችግሮችን ማቃለል፣
- 6) በክፍለ ሀገር አስተዳደርና በፌዴራል መንግሥት መካከል የሚከሰቱ ችግሮችን የማቃለል ሙሉ ሥልጣን ያለው የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ከፍተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት ነው።
- 7) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት፣ በአንድ ሊቀመንበር የሚመራ አዲስ አበባን ጨምሮ ከ14ቱ ክፍለ ሀገር በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ 15 የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ከፍተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት ዳኞችን ያቀፈ ገለልተኛ ብሔራዊ ፍርድ ቤት ነው።
- 8) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች፣ የአገልግሎት ዘመናቸው ለስምንት ዓመት ሲሆን እንደገና ለመመረጥ በየስምንት ዓመት መወዳደር ይችላሉ።

መመዘኛውም ፣ ዕድሜ ከ35 ዓመት በላይ፣ በሕዝብ አስተዳደር መልካም ሥነ ምግባርና በሥራው መልካም ውጤት ያስገኘ መሆኑ የተመሰከረለት ፣ ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች አካል ነጻ የሆነ፣ተወዳዳሪዎች ሁሉ ሊቀመንበሩን ጨምሮ የሕግ ሙያ ያላቸው መሆን አለባቸው።

አንቀጽ ሰማንያ ዘጠኝ

የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን

- 1) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን በሕገ-ኢትዮጵያ ውስጥ በምዕራፍ አንድ ላይ ከተደነገጉት ከሦስት ዋና የመንግሥት አካላት ፈጽሞ የተለየ በቀጥታ ከኢትዮጵያ ሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ የሕዝብ ተወካዮችን የያዘ ከሦስቱም ዋና የመንግሥት አካል ጋር እኩል የሆነ ሙሉ ሥልጣን ያለው ነው።
- 2) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን ለሀገራችን አሁን ላለውና ለሚመጣው ትውልድ ነፃና ገለልተኛ የሆነ! ከማናቸውም ፖለቲካ ድርጅት ግንኙነት የሌለው! የሀገራችንን የሕግ የበላይነት ሥልጣን ሙሉ በሙሉ በሥራ ላይ ለማዋል! በአገራችን ውስጥ ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።
- 3) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን ማንኛውም የኢትዮጵያ ተወላጅ የተወለደበትና የሚኖርበት ሥፍራ ሁሉ የባለቤትነት ሙሉ መብት እንዳለው ለማስጠበቅ፣ በማንኛውም የኢትዮጵያ ተወላጅ ላይ የወገን! የጎሣ! የጾታ! የቀለም! እና የኃይማኖት ልዩነት ማድረግ በሕግ የሚያስቀጣ ዓለም ዓቀፋዊ ወንጀል መሆኑን የሚገልጽና የሚከታተል ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።
- 4) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን በሕጋችን ውስጥ በአንቀጽ (ሰማንያ ዘጠኝ 89) ላይ የተደነገገው በዋናነት ሥርዓታችን ዓለም ዓቀፋዊ የዲሞክራሲ ሥርዓት መስፈርቶችን ያሟላ መሆኑን ለመግለጽ ነው።
- 5) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች ነፃና ገለልተኛ የሆነ በራሱ ሙሉ ሥልጣን ያለው በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ አምስት ነፃና ገለልተኛ የሆኑ ኮሚሽኖችን ያቀፈ ሙሉ የመንግሥት አካል ነው።

እነሱም፣ 1) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣

- 2) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የምርጫ ኮሚሽን፣
- 3) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የኦዲት (የቁጥጥር) ኮሚሽን፣
- 4) የኢትዮጵያ ሰብዓዊ መብት ኮሚሽን፣

5) የኢትዮጵያ ሕብረተሰብ ልማትና ዕድገት ወኪል ናቸው።

1) ይህ ኮሚሽን ከማናቸውም ከመንግሥት አካልና ከፖለቲካ ድርጅቶች ገለልተኛ የሆነ በቀጥታ በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጠ ከመንግሥት ዕኩል ሙሉ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።

2) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣ የአገራችንን የሕግ የበላይነትን በሚመለከት ማንኛውንም ሕዝባዊ አገልግሎት፣ የመንግሥት ዋና መሥሪያ ቤቶች፣ የመንግሥት ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶች፣ የመንግሥት ወኪሎች፣ እና ኮርፖሬሽኖች፣ የአገሪቱ ፕረዝዳንትን ጨምሮ የሕግ የበላይነትን ተላልፈው ከተገኙ ተከታትሎ ኪስ በመመሥረት ማስቀጣት የሚችል በሀገራችን ውስጥ ትልቅ ሥልጣን ያለው ገለልተኛ የሆነ የሕግ የበላይነት ኮሚሽን ነው።

3) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣ በማዕከላዊነት ሆኖ ማንኛውንም ሕገወጥ ተግባራትን እየተቆጣጠረ፣ በተጨማሪም ለሕዝባችን ስለዲሞክራሲ ዕውቀት እያስተማረ መሠረታዊ መብታችንን ከመንግሥትና ከመንግሥት ወኪሎች ሁሉ ማግኘት የሚገባንን ነገሮች በሙሉ በሕጋዊ መንገድ እንዲሟላ የደርጋል። በመቀጠልም በሕገ- ኢትዮጵያ ውስጥ የተደነገጉትን የሰብዓዊ መብቶችና ጥቅሞች በሙሉ በሕጋዊ መንገድ እንዲሟሉ የደርጋል።

4) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣ ማንኛውም የሕግ የበላይነት ጥሰቶች እንዳይታዩ ግልጽ የሆነ ተጠያቂነትና ኃላፊነት እንዲኖራቸው የማድረግ ሙሉ ሥልጣን ያለው ገለልተኛ ኮሚሽን ነው።

5) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣ በአገራችን ውስጥ ሁሉም የሀገራችን ዜጋ በማንኛውም የአገራችን ክፍል የመኖርና እኩል የሥራ ዕድል እንዲኖረውና ምንም ዓይነት ልዩነት እንዳይደረግበት ወኪሎችም ሆኑ፣ ዋና የመንግሥት መሥሪያ ቤቶችን ጨምሮ በሕግ ጥሰት የሚደርስ አድልዎ ለመቆጣጠር ሙሉ ሥልጣን ያለው ገለልተኛ ኮሚሽን ነው።

6) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣ በአንድ ሊቀመንበር የሚመራ አዲስ አበባን ጨምሮ ከ14 ክፍለ ሀገር በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ 15 የሕዝብ ወኪሎችን ያቀፈ ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።

7) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የሕዝብ አገልግሎት ኮሚሽን፣ የአገልግሎት ዘመናቸው ለስምንት ዓመት ሲሆን እንደገና ለመመረጥ በየስምንት ዓመት መሬካከር ይችላሉ።

መመዘኛውም ፣

- 1) ዕድሜ ከ35 ዓመት በላይ፤
- 2) በሕዝብ አስተዳደር መልካም ሰነ ምግባርና በሥራው መልካም ውጤት ያስገኘ መሆኑ የተመሰከረለት ፤
- 3) ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች አካል ነጻ የሆነ፤

የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የምርጫ ኮሚሽን፤

- 1) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የምርጫ ኮሚሽን፤ ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች ገለልተኛና ነፃ የሆነ፤ ማንኛውንም የሕግ የበላይነትን የሚመለከት ነገር ሁሉ የመቆጣጠር ሙሉ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።
- 2) የምርጫ መዛባት እንዳይኖረው የሚቆጣጠርና የምርጫ ጣቢያዎችን የሚያዘጋጅ ተመራጮችን የሚመዘግብ ከማዕከላዊ መንግሥት ገለልተኛ የሆነ ሙሉ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።

የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የምርጫ ኮሚሽን ዋና የሥራ ድርሻ፤

- 1) የሕግ የበላይነት ረቅቆች በብሔራዊ ፊፈረንደም ብቻ እንዲፀድቁ ያደርጋል።
- 2) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ምርጫ ጊዜ በቂ ፖሊስና በቂ ምስክሮችን በመመደብ የመቆጣጠር ሙሉ ሥልጣን ያለው ከመንግሥት ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።
- 3) ለምርጫ የተመዘገቡትን የፖለቲካ ድርጅቶችን ሕጋዊነታቸውን ያጣራል።
- 4) ብሔራዊ የፕሬዝዳንት ምርጫ ጊዜ ማጭበርበር እንዳይኖር ከዓለም ዓቀፋዊ ሕብረተሰብ ታዛቢዎችን ጨምሮ ጥብቅ የሆነ ቁጥጥር እንዲደረግ የማስፈጸም ሙሉ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።
- 5) ምርጫ የማጭበርበር ጥፋት የተገኘበት አካል የአገሪቱን ፕሬዝዳንት ጨምሮ፤ በሕገ- ኢትዮጵያ በአንቀጽ 82 ላይ በተደነገገው መሠረት ለፍርድ እንዲቀርብ ወደ ኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ፍርድ ቤት በአስቸኳይ ያቀርባል።
- 6) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የምርጫ ኮሚሽን፤ በአንድ ሊቀመንበር የሚመራ አዲስ አበባን ጨምሮ ከ14ቱ ክፍለ ሀገር በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ 15 የሕዝብ ወኪሎችን ያቀፈ ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።
- 7) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የምርጫ ኮሚሽን፤ የአገልግሎት ዘመናቸው ለስምንት ዓመት ሲሆን እንደገና ለመመረጥ በየስምንት ዓመት መፎካከር ይችላሉ።

መመዘኛውም ፤

- 1) ዕድሜ ከ35 ዓመት በላይ፤
- 2) በሕዝብ አስተዳደር መልካም ሰነ ምግባርና በሥራው መልካም ውጤት ያስገኘ መሆኑ የተመሰከረለት ፤
- 3) ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች አካል ነጻ የሆነ፤

የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የቁጥጥር ኮሚሽን፤

ይህ ኮሚሽን የፖለቲካ ቀውስ በአገሪቷ ላይ ሲከሰት በቂ ቁጥጥር በማድረግ፣ ማንኛውንም አካል የሕግ የበላይነት ምርጫ ወጭና ገቢ ሂሳብ መርምሮ የመንግሥት ወኪሎችን ሁሉ የአገሪቱን ፕሬዝዳንት ጨምሮ ተጠያቂ የሆነውን ክፍል ወደ ኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ፍርድ ቤት ማቅረብ የሚችል ሙሉ ሥልጣን ያለው ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።

የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የቁጥጥር ኮሚሽን በዋናነት የሚያከናውናቸው፤

- 1) የመንግሥትና የሕዝብ ገንዘብ በሕገወጥ መንገድ የሚደረግ ምዝበራ ቁጥጥር ለማድረግ ሙሉ ሥልጣን ያለው ኮሚሽን ነው።
- 2) ዓመታዊ የአገሪቷን ሂሳብ ሪፖርት ለሕዝብ ምክርቤት፣ ለኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤትና ለፕሬዝዳንት ያቀርባል።
- 3) የመንግሥት አሠራር ጥንካሬና ድካም ሪፖርት ያደርጋል፤ በሚደያም ለአገሪቱ ሕዝብ ግልጽ ያደርጋል።
- 4) በአጠቃላይ ለኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ሥራ የተከናወኑትን የሂሳብ ሰነዶች አጠናቅሮ ሪፖርት ያቀርባል።
- 5) ማንኛውንም የተዛባ የአሠራር ወንጀል በ60 ቀን ውስጥ አጠናቅሮ ለኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤትና ለመደበኛ ፌደራል ፍርድ ቤት ያቀርባል።
- 6) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የቁጥጥር ኮሚሽን በአንድ ሊቀመንበር የሚመራ አዲስ አበባን ጨምሮ ከ14 ክፍለ ሀገር በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ 15 የሕዝብ ወኪሎችን ያቀፈ ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።
- 7) የኢትዮጵያ የሕግ የበላይነት የቁጥጥር ኮሚሽን የአገልግሎት ዘመናቸው ለስምንት ዓመት ሲሆን እንደገና ለመመረጥ በየስምንት ዓመት መፎካከር ይችላሉ።

መመዘኛውም ፤

- 1) ዕድሜ ከ35 ዓመት በላይ፤

2) በሕዝብ አስተዳደር መልካም ሰነ ምግባርና በሥራው መልካም ውጤት ያስገኘ መሆኑ የተመሰከረለት ፤

3) ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች አካል ነጻ የሆነ ፤

የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን፤

1) የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን፤ ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች ነጻና ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።

2) የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን ዋና ሥልጣን በአገራችን ውስጥ ዓለም ዓቀፋዊ ሰብአዊ የመብት ጥሰትን ከዓለም መንግሥታትና ከአገራችን የሕግ የበላይነት ብሔራዊ ፍርድ ቤት ጋር በመተባበር ሰብአዊ የመብት ወንጀሎችን በመከታተል ሪፖርት ያቀርባል።

3) በአገር ውስጥና በውጭ ሀገር ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ሰብአዊ መብታቸው የተጠበቀ እንዲሆን ከዓለም አቀፍ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን ጋር አገራችንን ወክሎ የሚሠራ ነፃና ገለልተኛ ኮሚሽን ነው።

4) ለሰብአዊ መብት ጥሰት ሁሉም ኢትዮጵያዊ ሕጋዊ ፍርድ እንዲያገኙ ይሠራል።

5) እስር ቤቶች ለሰው ልጅ አመቺ ሳይሆን የቅጣት ሥፍራ እንዲሆን ተደርገው የተሰሩትን ይቆጣጠራል።

6) የሰብአዊ መብት ጥሰት ጉዳይ መረጃው ትክክለኛ መሆኑን ያጣራል።

7) ሰብአዊ መብት ጥሰት የደረሰባቸው ግለሰቦችን ጉዳይ በአስቸኳይ ለፍርድ እንዲቀርቡና ተገቢውን ካሣ ለግለሰቡና ለቤተሰቦቻቸው ጭምር እንዲከፈላቸው ያደርጋል።

8) ከዓለም ዓቀፍ ሰብአዊ መብት ተከራካሪ ኮሚሽን ጋር የተሳሰረ ግንኙነት በመፍጠር የኢትዮጵያ መንግሥት በሕዝባችን ላይ የሰብአዊ መብት ጥሰት ወንጀል ከፈጸመ በዓለም ዓቀፋዊ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን ጋር በመተባበር ሕጋዊ ፍርድ እንዲያገኝ ያደርጋል።

9) ያለ በቂ መረጃ ማንም የኢትዮጵያ ዜጋ እንዳይከሰስ በአገራችን ውስጥና በውጭ አገር ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ሙሉ ዋስትና እንዲኖራቸው ያደርጋል።

10) የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን በአንድ ሊቀመንበር የሚመራ አዲስ አበባን ጨምሮ ከ14 ክፍለ ሀገር በሕዝብ ለሕዝብ የተመረጡ 15 የሕዝብ ወኪሎችን ያቀፈ ገለልተኛ የሆነ ኮሚሽን ነው።

11) የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን የአገልግሎት ዘመናቸው ለስምንት ዓመት ሲሆን እንደገና ለመመረጥ በየስምንት ዓመት መፎካከር ይችላሉ።

መመዘኛውም ፤

1) ዕድሜ ከ35 ዓመት በላይ፤

- 2) በሕዝብ አስተዳደር መልካም ስነ ምግባርና በሥራው መልካም ውጤት ያስገኘ መሆኑ የተመሰከረለት ፣
- 3) ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች አካል ነጻ የሆነ መሆን አለባቸው።

የኢትዮጵያ ሕብረተሰብ ልማትና ዕድገት ወኪል (15)

- 1) ለመላው ኢትዮጵያ ክፍላተ ሀገር ልማት ዕኩል መዳረሱን ይሰቆጣጠራል። የትምህርት፣ የጤና፣ የውኃ፣ የእርሻ፣ የመንገድ፣ ለአነስኛ ገቢ ቤተሰብ ነፃ የመኖሪያ ቤቶች ዕኩል ለሁሉም ክፍለ ሀገር መዳረሱን ይቆጣጠራል።
- 2) የኢትዮጵያ ሕብረተሰብ ልማትና ዕድገት ወኪል የአገልግሎት ዘመናቸው ለስምንት ዓመት ሲሆን እንደገና ለመመረጥ በየስምንት ዓመት መፎካከር ይችላሉ።

መመዘኛውም ፣

- 1) ዕድሜ ከ35 ዓመት በላይ፣
- 2) በሕዝብ አስተዳደር መልካም ስነ ምግባርና በሥራው መልካም ውጤት ያስገኘ መሆኑ የተመሰከረለት ፣
- 3) ከመንግሥትና ከፖለቲካ ድርጅቶች አካል ነጻ የሆነ መሆን አለባቸው።

አንቀጽ 90

የፌደራል መንግስት ፕሬዝዳንት፣ ወይም የክፍላተ ሀገር አስተዳዳሪዎች ወንጀል፣

- 1) ሷዓላዊ ሀገራችንን አካል ቆርጦ፣ ወይም ቆርሶ መስጠት፣ ወይም ለጦርነት ከጠላት ጋር በመሻረክ ሀገርን ማስወጋት ወንጀል ከፈፀሙ፣
- 2) በሕገ ኢትዮጵያ መሠረት፣ ፕሬዝዳንትና የፌደራል መንግስት ሠራተኛ፣ ወይም የሕዝብ ምክር ቤት አባል፣ ወይም የክፍለ ሀገር ዋና አስተዳደሪ፣ ለጦርነት አገራችንን ለማስወጋትና፣ ወይም የኢትዮጵያን አካል መሬት ቆርጦ ለውጭ ጠላት ለመስጠት፣ እና የተፈጥሮ ሀብቷን በሰውር በምስጥር ለመሸጥ ከውጭ ጠላት ጋር ተስማምቶ በማሰረጃ ከተረጋገጠበት/ከተረጋገጠባት፣
- 3) ፕሬዝዳንት፣ የዕድሜ ልክ እሥራት መቀጣት አለበት።
- 4) ማንኛውም የፌደራል መንግስት ሠራተኛ፣ የሕዝብ ምክር ቤት አባል፣ ወይም የክፍላተ ሀገር ዋና አስተዳዳሪ፣ በማሰረጃ ከተያዙ የሁሉም ቅጣት 10 አመት ፅኑ እስራትና 500,000 የኢትዮጵያ ብር መቀጣት አለባቸው።

አንቀጽ 91

የመዘዋወር ሙብትና በየመንገድ ያሉ የፍተሽና የቁጥጥር ኬላዎችን ስለመከልከል

- 1) በሕገ ኢትዮጵያ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በአገሩ በኢትዮጵያ ውስጥ ወደ ፈለገበት አካባቢ ያለ አንዳች ፍተሽ ከቦታ ወደ ቦታ ተዘዋውሮ ለመስራት፣ ለመኖር፣ ለመማር፣ ለመነገድ፣ ሙሉ ሙብት አለው።
- 2) በሕገ ኢትዮጵያ በአገራችን በኢትዮጵያ ውስጥ የመሬት ድንበር መፍጠር፣ በአገር ውስጥ በማንኛውም ስፍራ መገናኛ መንገዶች ላይ ምንም ዓይነት ቁጥጥርና የፍተሽ ጣቢያ ኬላዎችን መፍጠር፣ በየመንገዱ የሸቀጥ ዕህል፣ ቡና፣ ማንኛውም ምርት በፈጸራልና በክፍላተ ሀገር መንግስት ምንም ዓይነት እገዳ እንዳይደርግ በሕገ ኢትዮጵያ በጥብቅ የተከለከለ ነው።

አንቀጽ 92

የምግብና በቂ የመኖሪያ ቤት ዋስትና

- 1) በሕገ ኢትዮጵያ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ቤተሰብና ግለሰቦች፣ ቤት አጥቻች፣ በጎዳና ላይ ተዳዳሪዎች፣ ረዳትና በቂ ገቢ የሌላቸው ለአቅመ አዳም የደረሱ ወጣቶች፣ ያለአንዳች ልዩነት የበቂ መኖሪያ ቤት ዋስትና የፈጸራልና የክፍላተ ሀገር መንግስት ለሁሉም በዕኩልነት የማዳረስ ግዴታ አለባቸው።
- 2) የበቂ ምግብ ዋስትና የፈጸራልና የክፍላተ ሀገር መንግስት ለሁሉም በዕኩልነት የማዳረስ ግዴታ አለባቸው።

አንቀጽ 93

ነፃ የትምህርት ዋስትና

- 1) በሕገ ኢትዮጵያ ሁሉም ኢትዮጵያዊ መካከለኛ ገቢ ያላቸው፣ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ቤተሰቦችና ግለሰቦች በሙሉ፣ በነፃ የመማር ሙሉ መብት አላቸው።
- 2) በሕገ ኢትዮጵያ ሁሉም ኢትዮጵያዊ መካከለኛ ገቢ ያላቸው፣ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ቤተሰቦችና ግለሰቦች በሙሉ፣ ከመዋለ ሕጻናት እስከ ከፍተኛ ትምህርት ቤት ድረስ፣ በነፃ እንድማሩ የፈጸሙልና የክፍላተ ሀገር መንግስት ግዴታ አለባቸው።
- 3) ወላጆች ሁሉ ሕፃን ነፃ የትምህርት ዕድል እንዲያገኙ ሙሉ ትብብር የማድረግ ግዴታ አለባቸው።
- 4) በሕገ ኢትዮጵያ ሁሉም ኢትዮጵያዊ ከመሃይምነት ነፃ መሆን አለበት። የኢትዮጵያ መንግስትም ተግባራዊ የማድረግ ግዴታ አለበት።
- 5) በሕገ ኢትዮጵያ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በዕደጥቡብ፣ በሳይንስ፣ በቴክኖሎጂ፣ በፈጠራ ሙያ፣ በስፖርት፣ ለበለፀጉ ግለሰቦችና ወጣቶች በመንግስት አስፈላጊውን ድጋፍ በዕኩልነት ያለአንዳች ልዩነት የፈጸሙልና የክፍላተ ሀገር መንግስት በቂ ድጋፍ የማድረግ ግዴታ አለባቸው።

አንቀጽ 94

ነፃ የጤና ሕኪምና ዋስትና

- 1) በሕገ ኢትዮጵያ ሁሉም ኢትዮጵያዊ መካከለኛ ገቢ ያላቸው፣ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ቤተሰቦችና ግለሰቦች በሙሉ፣ በነፃ የጤና ሕኪምናና ከፈጸሙልና ከክፍላተ ሀገር መንግስት እንክብካቤ ሁሉም በዕኩልነት የማግኘት መብት አላቸው።
- 2) በሕግ ኢትዮጵያ የፈጸሙልና የክፍላተ ሀገር መንግስት ለሥራ አጦች፣ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው ቤተሰቦች፣ ለነፍስ ጡሮች፣ ለአረጋውያን፣ ለአካለ ስንኩላን፣ ለመዋለ ሕጻናት፣ ለጡረተኞች፣ ለሁሉም የሚያስፈልጋቸውን ድጋፍ ያለ አንዳች ልዩነት ሙሉ ድርሻቸውን ማግኘት አለባቸው።
- 3) በሕግ ኢትዮጵያ የፈጸሙልና የክፍላተ ሀገር መንግስት ሁሉም የከተማ አስተዳደር፣ ለመካከለኛና አነስተኛ ገቢ ላላቸው ቤተሰቦችና ግለሰቦች፣ ነፃ የጤና ሕኪምና ዋስትና ለኢትዮጵያ ዜጋ ሁሉ በዕኩልነት ያለ አንዳች ልዩነት በየደረጃው ላለው ለኢትዮጵያ ሕዝብ በሙሉ የፈጸሙልና

የከፍተኛ ሀገር መንግስት እንዲሁም ሁሉም የከተማ አስተዳደር፣ ተግባራዊ የማድረግ ሙሉ ግዴታ አለባቸው።

አንቀጽ 95

የመጨረሻ ሕጋዊ እውቅና ስላለው ቅጂ

- 1) ሕገ ኢትዮጵያ በሁለቱም በአማርኛና በእንግሊዘኛ የተደነገጉት ሕጎች በኢትዮጵያ ሕዝብ ድምፅ ብልጫ በረፈረፈንደም ከጸደቀበት ሰዓት ጀምሮ በአገራችን ላይ የመጨረሻ ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ሰነድ ይሆናል።
- 2) ሕገ ኢትዮጵያ በሁለቱም በአማርኛና በእንግሊዘኛ የተደነገጉት ሕጎች በኢትዮጵያ ሕዝብ ድምፅ ብልጫ በረፈረፈንደም ከጸደቀበት ሰዓት ጀምሮ በአገራችን ላይ ፕሬዝዳንቱን ጨምሮ ሁሉም ሰው ከሕግ የበታች ነው።
- 3) ሕገ ኢትዮጵያ በሁለቱም በአማርኛና በእንግሊዘኛ የተደነገጉት ሕጎች በኢትዮጵያ ሕዝብ ድምፅ ብልጫ በረፈረፈንደም ከጸደቀበት ሰዓት ጀምሮ በምድራችን ላይ ከሕጎች ሁሉ የበላይ ሕግ ነው።
- 4) የሚቀጥለው ትውልድ ሕገ ኢትዮጵያን በሕዝብ ድምፅ ብልጫ ያሻሽል እንጂ በፍጹም መሻር የለበትም።

የእግዚአብሔርን ቃል እናስታውስ!!

የእስራኤል ልጆች ሆይ እናንተ ለእኔ እንደ ኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁምን? ይላል እግዚአብሔር። አምፅ

(፱ ፡፯)

በቅዱስ ቁርዓን ነብዩ መሃመድ፤ ኢትዮጵያን አትንኳት ይላል።

በሕገ ኢትዮጵያ ረቂቅ ላይ ተሳታፊዎች ፤

ሕገ ኢትዮጵያ (The Ethiopian Constitution)

የመጀመሪያ ረቂቅ ፀሐፊ፣

መከራንን ዶ/ር (Ph. D. c.)

ዋና ኤዲተሮች፣

- 1) ካፒቲን ፀጋዬ አውጋቸው 28 ዓመት የኢትዮጵያ አየር መንገድ ማስተር
 - 2) አቶ አዳሙ ገአቢጋዝ
 - 3) አቶ ዳንኤል ወንድይፍራው
 - 4) ወ/ሮ ሰሎሜ ዳምጠ
 - 5) ወ/ሮ ሕይወት ወ/የሱስ
 - 6) ወ/ሮ ብሩክታዊት ተምሶን
 - 7) አቶ መኮንን ከበደ
 - 8) አቶ ሰሳይ ሕፋይ
 - 10) ወጣት ዳዊት አርዳያ
 - 11) ፕሮፌሰር ዳንኤል ተፈራ (Economist) Property right.
 - 12) ፕሮፌሰር ሥሳይ አሰፋ (Economist) Property right.
- የሕግ አማካሪዎችና የሕግ ባለሙያዎች፣
- 13) ወ/ሮ አረጋሽ ገጸድቅ (Lawyer)
 - 14) ሰሎሞን ኃይሌ (Lawyer)
 - 15) ኢያሱ ለገሰ (Lawyer)
 - 16) ዶ/ር መሃሪ ፍሰሐ (Lawyer)
 - 17) ከኢትዮ ጆርመን ሕብረት፣ አቶ ሆሄተብርሃን ጌቱ
 - 18) እንጂኒየር መስፍን ደሬረ
 - 19) ወ/ሮ ጽጌረዳ ሙሉጌታ ናቸው ።